

Publikator

ROK 2025 nr 4 (93)

artykuły informacyjne i dydaktyczne dla nauczycieli

Wydawca:
MODN w Ełku
ISSN 1641-8085

MROK USTĘPUJE NADZIEI WESOŁYCH ŚWIĄT

W NUMERZE:

Agnieszka Sawicka, Edyta Musialik, Krzysztof Piłat
*Edukacja patriotyczna może być nowoczesna,
angażująca i głęboko wychowawcza*

s. 2

Krzysztof Piłat
Święta przestrzeni współpracy wychowawczej

s. 5

Aneta Skrzypiec
*Na kętrzyńskim zamku w szranki stanęli,
po mazursku piyknie godali i serca ludzi uciesyli*

s. 8

Dominika Kędziora
*Zasmakuj matematyki – praktyka projektu „Matma
na talerzu”*

s. 9

Joanna Wysocka
Regionalna Grupa Freinetowska „Ełk”

s. 11

Agnieszka Święćkowska
*Elementy pedagogiki Freineta. Efektywne wdrażanie
innowacji pedagogicznej w edukacji wczesnoszkolnej*

s. 12

Aneta Skrzypiec
Zainteresowanie pedagogiką Freineta

s. 14

Ewelina Kleszczewska
*Wybór prostych zabaw logopedycznych dla dzieci
w wieku od 3 do 6 lat*

s. 15

Marian Malewski
Biegamy, żeby pamiętać

s. 17

Janusz Tkaczow
*Jak wspierać zdrowie psychiczne uczniów i chronić
ich przed radykalizacją. Relacja z konferencji
„Kondycja psychiczna a jakość życia uczniów”*

s. 18

Aneta Klonowska
*Higiena cyfrowa i sztuczna inteligencja w praktyce
szkolnej. Relacja z konferencji w Rucianem-Nidzie*

s. 19

Paweł Iwanowski
*Mediacja jako sposób na rozwiązywanie konfliktów
w szkole*

s. 21

Magda Kosak, Ewelina Młynarska
*Ekoludkowa Sala Marzeń – miejsce, gdzie rozwój
spotyka się z marzeniami*

s. 26

WYDAWCA:

Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Ełku, 19-300 Ełk, ul. 11 Listopada 24
tel. 87 621 10 71, www.modn.elk.pl, modn@modn.elk.pl

Redaktor naczelny: Krzysztof Piłat

Redakcja zastrzega sobie prawo dokonywania skrótów w nadesłanych materiałach.

Redakcja nie odpowiada za treść reklam i ogłoszeń.

Agnieszka Sawicka, Edyta Musialik, Krzysztof Piłat

Edukacja patriotyczna może być nowoczesna, angażująca i głęboko wychowawcza

Konkursy recytatorskie i plastyczne o tematyce patriotycznej to nie tylko uczta dla emocji i estetyki, to narzędzia dydaktyczne, które rozwijają kompetencje kluczowe: językowe, społeczne, kulturalne, cyfrowe i przedsiębiorcze. Dzięki przemyślanej organizacji i ewaluacji można z nich uczynić trwały element kształcenia kompetencji niezbędnych dzieciom w XXI wieku.

W koncepcji kształtowania kompetencji kluczowych, które przygotowują dzieci do aktywnego i świadomego funkcjonowania w społeczeństwie, doskonałym przykładem działań wspierających ten proces są konkursy o charakterze patriotycznym, recytatorskie i plastyczne, które łączą rozwijanie wrażliwości artystycznej z budowaniem postaw obywatelskich. Udział dzieci w tego typu formach aktywności sprzyja rozwijaniu kompetencji językowych, kreatywności, umiejętności współpracy oraz poczucia tożsamości narodowej. Konkursy te stanowią wartościowe narzędzie dydaktyczne, pokazując, jak różnorodne formy kształcenia mogą skutecznie wspierać wszechstronny rozwój uczniów i kształtowanie ich kompetencji kluczowych.

W patriotycznym listopadzie 2025 r. MODN wspierał dwa ciekawe wydarzenia.

Agnieszka Sawicka relacjonuje wydarzenie związane z patriotycznym konkursem plastycznym.

Niepodległa kwieciami obsypana

Obchody Narodowego Święta Niepodległości na trwałe wpisały się w polską tradycję i kulturę edukacyjną. Każdego roku 11 listopada staje się okazją do wspólnego świętowania, jako momentu refleksji nad drogą, którą Polska przeszła, by odzyskać wolność.

W szkołach i placówkach oświatowych dzień ten nabiera szczególnego znaczenia – jest czasem budowania postaw patriotycznych, rozwijania świadomości historycznej oraz kształtowania szacunku dla wartości, które stanowią fundament naszej państwowości.

W Szkole Podstawowej nr 9 im. Jana Pawła II w Elku obchody Narodowego Święta Niepodległości mają szczególnie uroczysty charakter. Elementem listopadowej tradycji placówki stała się organizacja powiatowego konkursu plastycznego „Kwiaty dla Niepodległej”, który na stałe wpisał się w kalendarz szkolnych wydarzeń. Inicjatywa ta służy nie tylko kształtowaniu postaw

patriotycznych, lecz także rozwijaniu wśród uczniów szacunku do Ojczyzny oraz wrażliwości na jej piękno poprzez twórczą aktywność artystyczną. Konkurs realizowany w formule rodzinnej sprzyja budowaniu wspólnoty i dialogu między pokoleniami. Tworzone wspólnie prace plastyczne, pełne kwiatowych odniesień, stanowią wyraz szacunku, pamięci oraz wspólnego przeżywania wartości związanych z polską niepodległością.

Podniosły charakter uroczystości rozdania nagród w konkursie podkreśla również obecność zaproszonych gości. W czasie tegorocznej uroczystości uświetnili ją swoją obecnością: Prezydent Elku Tomasz Andrukiewicz, Dyrektor Mazurskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli Michał Jodko, Dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Zofii Nasierowskiej Iwona Adeszko oraz Przewodnicząca Rady Rodziców Joanna Syperek. W tym roku honorowy patronat nad przedsięwzięciem objęli: Prezydent Elku, Dyrektor Mazurskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Elku, Dyrektor Elckiego Centrum Kultury, Dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Zofii Nasierowskiej w Elku oraz Dyrektor Muzeum Historycznego w Elku.

Dodatkowym wyrazem hołdu Ojczyźnie była oprawa artystyczna uroczystości przedstawiona przez uczniów klas I–III pod kierunkiem ich wychowawców. W programie znalazł się taniec z szarfami w wykonaniu uczniów klasy 2d przygotowanych z panią Anną Sadowską, wykonanie pieśni patriotycznych przez uczniów klasy 1c i 1d pod kierunkiem nauczycielek: pani Agnieszki Sawickiej i pani Katarzyny Sulewskiej oraz klasy 2c pod kierunkiem pani Doroty Staniszewskiej, jak również recytacja wiersza o Polsce w wykonaniu uczniów klasy 3c przygotowanych z panią Ewą Gronek. Występy te pozwoliły uczniom w prosty, a jednocześnie wyrazisty sposób ukazać szacunek dla historii i tradycji narodowej.

Lista tegorocznych laureatów konkursu:

Kategoria O – I

I miejsce: Mikołaj Samelko I b SP 9

II miejsce: Marcin Gajewczyk I a ZSP Nowa Wieś Elcka, Aleksander Warsiewicz I e SP 9, Zuzanna Chaberek I a SP 9, Zuzanna Wiśniewska I c SP 9, Zofia Wojciechowska I a SP 9

III miejsce: Jakub Zalewski I 1 c SP 7, Aleksander Kalisz I a SP 3, Stanisław Popowski I d SP 9, Wiktoria Hydel I e SP 9, Karolina Gólek I a SP 5, Oleksandra Lebid I b SP 3

Kategoria II – III

I miejsce: Piotr Bernatowicz II a SP 4

II miejsce: Antonina Krupińska II b ZSS Straduny, Filip Baranowski II a SP 5, Franciszek Nowicki III d SP 1, Wiktor Todryk III d SP 9

III miejsce: Oliwia Jagier III d SP 1, Nadia Naruszewicz II b SP 5, Kornelia Mierzejewska III d SP 9, Alicja Kotarska II b SP 3, Oliwia Paszkowska II b SP 9, Maja Grzyb III b SP 3, Natalia Wasilewska III c SP 3, Maria Kalińska II a SP 4

Organizatorkami konkursu były Agnieszka Sitko, Agnieszka Sawicka, Katarzyna Sulewska, Anna Sadowska oraz Ewa Gronek - nauczycielki SP 9.

Kolejne wydarzenie, patriotyczny konkurs recytatorski, relacjonuje Edyta Musialik.

Finał patriotycznego konkursu recytatorskiego „Polak mały” pod patronatem Prezydenta Elku w MODN

W Mazurskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Elku już po raz trzeci odbył się finał patriotycznego konkursu recytatorskiego „Polak mały”, tym roku pod honorowym patronatem Prezydenta Elku.

26 listopada 2025 roku w Elckim Centrum Rewitalizacji Społecznej „Stajnia” zgromadzili się wychowankowie przedszkoli z powiatów elckiego, piskiego, gołdapskiego i oleckiego, którzy z ogromnym zaangażowaniem zaprezentowali swoje umiejętności. Każdy z uczestników przygotował się do konkursu z niezwykłą starannością. Dzieci nie tylko pięknie recytowały patriotyczne utwory, ale również zadbały o odpowiedni strój, który podkreślał charakter prezentowanych tekstów.

Młodzi recytatorzy wykazali się wyjątkową interpretacją utworów. Ich gesty, mimika i modulacja głosu sprawiały, że występy były niepowtarzalne i wzruszające. Każda

prezentacja utworu przez najmłodszych była dowodem na to, jak wiele pracy i serca dzieci włożyły w przygotowanie do konkursu.

Nie można pominąć również ogromnego wkładu nauczycieli, którzy z wielkim zaangażowaniem wspierali swoich wychowanków podczas występów. Ich praca, cierpliwość i kreatywność pozwoliły dzieciom rozwinąć skrzydła i uwierzyć w swoje możliwości. Jak powiedział jeden z pedagogów: „Rozwijanie talentów u dzieci to inwestycja w ich przyszłość i w przyszłość naszej ojczyzny. Każdy mały sukces buduje w nich poczucie wartości i motywuje do dalszego działania.” Dzięki pracy nauczycieli, dzieci nie tylko pięknie recytowały patriotyczne utwory, ale także prezentowały się z dumą i pewnością siebie w każdym finałowym występie.

Pomimo niesprzyjającej pogody, frekwencja podczas konkursu była stuprocentowa. Zarówno dzieci, jak i ich rodzice, opiekunowie oraz nauczyciele nie zawiedli, pokazując, że wartości patriotyczne i wspólne świętowanie są dla nich niezwykle ważne. Atmosfera wydarzenia to radość, wzruszenie i duma z młodych uczestników.

Organizatorzy konkursu z wielką radością nagrodzili młodych recytatorów. Każdy z uczestników konkursu otrzymał dyplom uznania oraz upominek.

Jury w składzie: Beata Wielgat, wicedyrektor MODN w Elku; Barbara Merska, dyrektor Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Prostkach, doradca metodyczny MODN; Agnieszka Jankowska, nauczyciel wychowania przedszkolnego; Anna Gładkowska, nauczyciel bibliotekarz; oceniło trudną sztukę recytacji i przyznało nagrody.

Laureatami patriotycznego konkursu recytatorskiego „Polak mały” pod patronatem Prezydenta Miasta Elku zostali:

Kategoria wiekowa 3- i 4-latki:

I miejsce: Antoni Duba z Miejskiego Przedszkola „Niezapominajka” w Elku,

II miejsce: Daniel Gólek z Miejskiego Przedszkola „Słoneczna Ósemka” w Elku,

III miejsce: Jakub Kopiczko z Miejskiego Przedszkola „Bajka” w Elku.

Kategoria wiekowa 5- i 6-latków:

I miejsce: Alicja Mazurkiewicz z Miejskiego Przedszkola „Słoneczna Ósemka” w Elku,
II miejsce: Franciszek Kurzątkowski z Miejskiego Przedszkola „Bajka” w Elku,
III miejsce: Łucja Muczyńska z Miejskiego Przedszkola „Niezapominajka” w Elku,
III miejsce: Nadia Majewska z Przedszkola Samorządowego „Mazurki” w Prostkach.

Wszystkim uczestnikom konkursu gratulujemy! Jednocześnie składamy podziękowania nauczycielkom wychowania przedszkolnego i rodzicom za zaangażowanie i trud włożony w przygotowanie dzieci do konkursu.

Powiązania między kształceniem patriotyzmu a kompetencjami kluczowymi

Komunikacja w języku ojczystym

Konkurs recytatorski bezpośrednio rozwija umiejętność rozumienia tekstu, interpretacji i jasnego wyrażania myśli. Praca nad dykcją, intonacją i interpretacją utworów patriotycznych uczy precyzyjnego posługiwania się językiem oraz analizy treści.

Przykład działań: warsztaty interpretacji tekstu, ćwiczenia głosu, rozmowy o kontekście historycznym i literackim.

Kompetencje społeczne i obywatelskie

Aktywności patriotyczne kształtują postawy obywatelskie: odpowiedzialność, szacunek dla historii i innych, gotowość do działania na rzecz wspólnoty. Konkursy integrują uczniów, uczą współpracy (przy projektach grupowych) i społecznej odpowiedzialności (np. występy w lokalnych uroczystościach).

Przykład działań: projekty międzypokoleniowe (spotkania z seniorami, wspólne wystawy), działania wolontariackie powiązane z wystawami prac.

Świadomość i ekspresja kulturalna

Konkurs plastyczny rozwija wrażliwość estetyczną, znajomość symboliki narodowej i umiejętność wyrażania idei patriotycznych za pomocą środków plastycznych. Poznawanie tradycji i symboli wzmacnia tożsamość kulturową.

Przykład działań: analizowanie ikonografii patriotycznej, plakaty edukacyjne, miniwystawy.

Umiejętność uczenia się

Przygotowanie do konkursów uczy planowania pracy, samodyscypliny, poszukiwania informacji i refleksji nad własnym rozwojem — czyli kluczowych procesów metapoznawczych.

Przykład działań: dzienniczki postępów, planowanie prób, samoocena po występie.

Inicjatywność i przedsiębiorczość

Organizacja wydarzeń (koordynowanie wystaw, pro-

mocja konkursu, tworzenie broszur) daje uczniom realne doświadczenie w planowaniu, organizowaniu i podejmowaniu inicjatywy.

Przykład działań: uczniowskie zespoły organizacyjne, minikampania promocyjna konkursu, zbiórka materiałów edukacyjnych.

Kompetencje cyfrowe

Włączenie technologii — nagrania recytacji, cyfrowe portfolio prac plastycznych, prezentacje multimedialne — rozwija kompetencje ICT: tworzenie, edytowanie i publikowanie treści oraz bezpieczne korzystanie z internetu.

Przykład działań: montaż krótkich filmów z recytacjami, galeria online prac, wykorzystanie QR kodów przy wystawie.

Kompetencje matematyczno-naukowe

Planowanie budżetu wystawy, statystyki uczestników, grafika plakatu — proste zadania wymagające myślenia logicznego i operowania danymi.

Komunikacja w językach obcych

Jeśli elementy konkursu (np. wyjaśnienia, materiały) są tłumaczone lub uczniowie prezentują idee patriotyczne w obcym języku — rozwijamy też tę kompetencję.

Przypomniane wydarzenia — konkurs plastyczny „Kwiaty dla Niepodległej” oraz finał konkursu recytatorskiego „Polak mały” — pokazują, że kształcenie kompetencji kluczowych nie opiera się wyłącznie na tradycyjnych formach pracy lekcyjnej. Patriotyzm, odpowiednio ukazany poprzez sztukę, słowo i wspólne przeżywanie wartości, staje się przestrzenią autentycznego rozwoju dzieci. Takie działania wzmacniają nie tylko kompetencje językowe, społeczne i kulturowe, lecz także umiejętność uczenia się, inicjatywność oraz kompetencje cyfrowe. Współpraca szkół, przedszkoli, instytucji kultury i środowiska lokalnego dowodzi, że edukacja patriotyczna może być nowoczesna, angażująca i głęboko wychowawcza. To właśnie w takich inicjatywach kształtuje się młode pokolenie świadomych, wrażliwych i odpowiedzialnych obywateli — gotowych budować przyszłość swojej Ojczyzny.

Święta przestrzenią współpracy wychowawczej

Dom, szkoła, Kościół i środowisko lokalne wobec dwóch obrazów Bożego Narodzenia

Spójność przekazu jest warunkiem dojrzałego rozwoju ucznia. Współczesne dziecko funkcjonuje w rzeczywistości wielogłosowej: doświadcza równocześnie przekazu rodzinnego, szkolnego, religijnego oraz kulturowo-medialnego. Jednym z najbardziej wyrazistych momentów, w których te światy się spotykają – a niekiedy ścierają – jest okres Bożego Narodzenia. To czas szczególnie ważny wychowawczo, stanowiący swoistą „przestrzeń testową” dla spójności oddziaływań edukacyjnych i wychowawczych.

Dla nauczycieli i wychowawców grudniowy czas staje się okazją do refleksji nad tym, jak budować jednolity obraz świata u uczniów, nie przez negację popkultury, lecz przez mądre jej osadzanie w głębszym kontekście aksjologicznym i duchowym. W tym procesie kluczowa jest świadoma współpraca czterech środowisk: domu rodzinnego, szkoły, Kościoła oraz lokalnej społeczności.

Dwa obrazy świąt – jedno zadanie wychowawcze

Współczesne Boże Narodzenie funkcjonuje w przestrzeni edukacyjnej jako spotkanie dwóch porządków:

- duchowego w tradycji chrześcijańskiej,
- popkulturowego, tworzonego przez media, reklamy i globalne narracje.

Dla dziecka nie są to dwa odrębne światy, które przenikają się w codziennym doświadczeniu. Zadaniem nauczycieli, wychowawców i katechetów nie jest ich sztuczne rozdzielanie, ale nadawanie im **sensu i hierarchii**. To właśnie tu rodzi się przestrzeń dla realnej współpracy między środowiskami wychowawczymi: aby uczeń nie otrzymywał sprzecznych komunikatów, lecz uczył się **rozumieć różnice i odczytywać ich znaczenie**.

Szkoła przestrzenią integrującą doświadczenia dziecka

Szkoła pełni dziś szczególną rolę mediatora między światem domu a światem kultury masowej. To w szkole uczniowie uczą się nie tylko wiedzy przedmiotowej, ale również interpretacji świata.

W praktyce pedagogicznej oznacza to m.in. świadome projektowanie działań świątecznych (apele, przedstawienia, projekty klasowe); rozmowy wychowawcze o tym, co jest istotą świąt, a co ich kulturową oprawą, budowanie mostów między tradycją rodzinną a współczesnymi formami świętowania.

Nauczyciel jest nie tylko organizatorem działań, ale przewodnikiem w porządkowaniu znaczeń.

Dom i Kościół razem w procesie wychowania

Rodzina i Kościół wnoszą do procesu wychowania element doświadczenia osobistego i duchowego, którego szkoła nie może zastępować. Dla ucznia są one fundamentem tożsamości. Współpraca tych środowisk nie polega na jednolitości metod, lecz na zgodności wartości. Dom przekazuje podstawowy system odniesień moralnych. Kościół nadaje wymiar transcendencji i sensu. Szkoła porządkuje wiedzę i uczy krytycznego myślenia. W okresie świątecznym ta współpraca może przejawiać się we wspólnych inicjatywach lokalnych, rozmowach wychowawczych opartych na wartościach, spójnym języku dobra, nadziei i odpowiedzialności.

Popkultura jako narzędzie, nie zagrożenie

W pedagogice coraz wyraźniej odchodzi się od traktowania popkultury jako wroga wychowania. W kontekście świąt warto postrzegać ją jako punkt wyjścia do rozmów, materiał do krytycznej analizy, przestrzeń do odkrywania głębszych treści.

Postać Mikołaja, dekoracje, filmy animowane czy iluminacje mogą stać się pretekstem do rozmów o bezinteresowności, radości dzielenia się, znaczeniu wspólnoty. W ten sposób szkoła nie rezygnuje ze współczesności, ale nadaje jej sens.

Otoczenie szkoły jako „piąty nauczyciel”

Coraz częściej podkreśla się rolę środowiska lokalnego jako czynnika wychowawczego. Przestrzeń miejska, wydarzenia kulturalne, dekoracje, akcje społeczne – wszystko to kształtuje dziecięce postrzeganie świata równie mocno jak lekcje.

Wizyta świątecznej iluminacji, lokalne jarmarki czy akcje charytatywne stają się elementami „ukrytego programu wychowawczego”. Rolą nauczycieli jest pomóc uczniom odczytać znaczenie tych doświadczeń, osadzić je **w świetle wartości i sensu**.

Ku jednolitemu obrazowi świata – zadanie wspólne

Najważniejszym zadaniem współczesnej edukacji wychowawczej nie jest stworzenie idealnie jednolitego świata przeżyć, ale nauczanie młodego człowieka integrowania różnych narracji. Spójny obraz świata nie polega na braku różnic, lecz na umiejętności ich rozumienia, właściwym porządkowaniu wartości, odróżnianiu formy od treści.

Boże Narodzenie, przeżywane jednocześnie jako wydarzenie religijne, rodzinne i kulturowe, staje się doskonałą przestrzenią do tego typu edukacji.

Wspólna odpowiedzialność wychowawcza

Współpraca nauczycieli, rodziców, duchownych i środowiska lokalnego nie jest dziś dodatkiem do edukacji – jest jej koniecznym warunkiem. Tylko wtedy dziecko nie żyje w świecie sprzecznych komunikatów, lecz uczy się spójnego, uporządkowanego widzenia rzeczywistości.

Święta mogą pozostać jedynie barwną dekoracją świata albo stać się przestrzenią głębokiego wychowania. Od jakości współpracy dorosłych zależy, którą z tych dróg wybierają uczniowie.

Korzenie religijne: mapa biblijnych wydarzeń

W centrum kościelnego świętowania znajdują się wydarzenia Ewangelii, prowadzące krok po kroku do tajemnicy przyjścia Boga na świat. To zwiastowanie, w którym Maryja przyjmuje wolę Boga; narodzenie Jezusa w Betlejem, w ubóstwie i ciszy; pokłon pasterzy, pierwszych świadków Wcielenia; przybycie mędrców, rozpoznających w Dzieciątku Króla Wszechświata. Na tę mozaikę składają się także: ofiarowanie Jezusa w świątyni, kiedy Symeon nazywa Go „światłem na oświecenie pogan”, oraz ucieczka do Egiptu, świadcząca o tym, że Pan od początku dzieli ludzką kruchość. Od początku życie Boga-Człowieka jest zanurzone zarówno w chwale, jak i w doświadczeniu ludzkiego cierpienia.

Ta sekwencja wydarzeń tworzy duchową mapę Bożego Narodzenia: to opowieść o Bogu, który staje się człowiekiem, aby człowiek mógł wejść na drogę odnowy serca i życia wiecznego. Te wydarzenia nie są jedynie opowieścią – niosą obietnicę przemiany, wewnętrznego odrodzenia i życia wiecznego. Są historią obecności Boga, który przychodzi, by odrodzić człowieka i ofiarować mu życie wieczne.

Skąd wzięły się popkulturowe święta? Coca-Cola, Disney i narodziny globalnej magii

Wizerunek współczesnego „świętowania po amerykańsku” powstał stopniowo. Duży wpływ miała literatura XIX wieku (jak Dickens), rozwój kultury rodzinnej w krajach anglosaskich oraz masowa ilustracja.

Santa Claus pochodzi od holenderskiego „Sinterklaas”, inspirowanego św. Mikołajem z Miry, który był biskupem, więc w sztuce chrześcijańskiej przedstawiano go w szatach liturgicznych, zwykle czerwonych lub złotych. W XIX w., w krajach protestanckich i USA, postać biskupa przekształciła się w świeckiego „Santa Clausa” – wesołego staruszka z workiem prezentów. W USA jego wygląd stopniowo się zmieniał, a przełomem były reklamy Coca-Coli z 1931 r., w których artysta Haddon Sundblom ubrał Mikołaja w ciepły czerwony strój z białym futerkiem zgodnym z kolorami marki. Ten obraz był tak popularny, że zdominował kulturę masową. Od tego czasu niemal wszędzie Mikołaj ma charakterystyczny czerwony strój.

Renifery pojawiły się wcześniej. Pierwszy raz wspomniano o nich w 1823 r. w wierszu „A Visit from St. Nicholas” („Wizyta Świętego Mikołaja”) autorstwa Clementa Clarke'a Moore'a. Tam po raz pierwszy opisano Mikołaja jadącego saniami zaprzężonymi wosem reniferów: Dasher (Fircyk), Dancer (Tancerz), Prancer (Pyszałek), Vixen (Złośnik), Comet (Kometek), Cupid (Amorek), Donner (Profesorek) i Blitzen (Błyskawiczny). Natomiast słynny dziewiąty renifer Rudolf Czerwononosi dołączył dopiero w 1939 r. dodany przez Roberta L. Maya jako bohater opowieści reklamowej dla domu towarowego Montgomery Ward.

Do tej mieszaniny motywów swój ogromny wkład dodał Disney, tworząc filmy i animacje, które ukształtowały uniwersalny obraz uśmiechniętych świętów: pełnych światła, muzyki i ciepła. Z czasem popkultura zaczęła wchłaniać motywy z całego świata, tworząc globalny język dekoracji. Słynny rozświetlony czerwony TIR zawita w tym roku również do Elku.

Świąteczne symbole świata – mozaika tradycji

Wiele dzisiejszych dekoracji ma własną, często bardzo piękną historię. Choinka, narodziła się w XVI-wiecznych Niemczech. Jej zielone gałęzie symbolizują życie, nadzieję i odrodzenie. Skarpety świąteczne wyrastają z legendy o św. Mikołaju wrzucającym monety do pończoch ubogich dziewcząt. Wieniec adwentowy powstał w XIX-wiecznych Niemczech jako sposób odliczania tygodni do Bożego Narodzenia. Dziś jest jednym z najbardziej religijnych symboli oczekiwania. Symbole te wędrowały po świecie dzięki migracjom, handlowi, filmom i muzyce – tworząc globalne święta.

Praktyczne działania nauczycieli we współpracy z rodziną i Kościołem

1. Adwentowy kalendarz wartości — projekt dom-szkola-parafia

Cel: Utrwalenie wartości chrześcijańskich (dobroć, miłosierdzie, wdzięczność) poprzez codzienne, krótkie zadania wykonywane wspólnie z rodziną.

Kroki: nauczyciel przygotowuje kartki z 24 zadaniami (np. „pomóż rodzicowi przy posiłku”, „napisz list z podziękowaniem”, „odwiedź starszą sąsiadkę”), rozdaje uczniom + wersję dla rodziców; parafia ogłasza projekt podczas ogłoszeń i zachęca do udziału; w szkole krótkie refleksje po świętach.

Partnerzy: rodzice, katecheta, proboszcz (krótkie wsparcie w parafii).

Ewaluacja: zbiór 10-15 refleksji uczniów, rodzinna „mapa doświadczeń” (plakat) prezentowana w holu.

2. Rodzinne opowieści o świętach — międzypokoleniowe warsztaty storytellingu

Cel: Poznanie i szacunek dla tradycji rodzinnych; budowanie tożsamości kulturowej.

Kroki: szkoła zaprasza rodziców i seniorów z parafii na popołudniowe warsztaty (prowadzi nauczyciel); uczestnicy przygotowują krótkie opowieści/zdjęcia; efekt — szkolna książeczka „Nasze święta” lub wystawa. Starsi uczniowie tworzą podcast z wywiadami.

Ewaluacja: liczba zaangażowanych rodzin, jakość materiału (ocena przez nauczycieli i uczestników), feedback rodziców.

3. Żłóbek w klasie — edukacyjny teatr wartości (współpraca z parafią)

Cel: Pogłębienie rozumienia biblijnej narracji przez twórcze działanie.

Kroki: katecheta i wychowawca współpracują przy scenariuszu; parafia udostępnia przestrzeń, przebrania; rodzice pomagają w realizacji. Po przedstawieniu krótka rozmowa z widownią (rodzice+dzieci) o znaczeniu scen.

Ewaluacja: obserwacja postawy uczniów (zaangażowanie, refleksja), ankieta dla rodziców o wpływie ew. na domowe rozmowy.

4. Świąteczna akcja solidarności — nauka przez służbę

Cel: Praktyczne uczenie wartości (pomoc, odpowiedzialność społeczna).

Kroki: szkoła ogłasza zbiórkę (żywność, ciepłe ubrania) w porozumieniu z parafią, organizacją charytatywną; uczniowie przygotowują plakaty, zbierają, pakują i wspólnie z wolontariuszami parafii dostarczają upominki rodzinom potrzebującym. Rodzice włączają się jako opiekunowie grup.

Ewaluacja: ilość zebranych darów, relacje uczniów, zdjęcia (zgoda), rozmowy refleksyjne po akcji.

5. Rodzinne zadanie domowe: Świąteczna kronika

Cel: Integracja domowych doświadczeń z pracą szkolną; rozwijanie umiejętności opisu i refleksji.

Kroki: zadanie: przeprowadź z rodzicami miniwywiad o tym, jak obchodzono święta kiedyś; spisz 1–2 historie, dołącz zdjęcie lub rysunek; prezentacja w klasie.

Ewaluacja: ocena językowa + element refleksji wartościowej (co dla rodziny znaczy Boże Narodzenie).

6. „Edukacyjne ogłoszenia parafialne” — formalny kanał komunikacji wartości

Cel: Spójność komunikatów domu-szkoły-Kościola.

Kroki: przygotowanie przez nauczyciela krótkiej rubryki „Szkoła poleca” (np. propozycja rodzinnego zadania, info o szkolnych wydarzeniach), która trafia do parafialnego biuletynu/ogłoszeń; parafia informuje o szkolnych projektach zgodnych z wartościami.

Ewaluacja: liczba rodzin, które zgłosiły się do działań dzięki ogłoszeniu; ankieta semestralna.

7. Spotkania refleksyjne dla rodziców prowadzone przez nauczycieli i katechetów

Cel: Wsparcie rodziców w rozmowie z dziećmi o sensie świąt i popkulturze.

Kroki: krótki cykl (2–3 spotkania, 60 min): „Święta w domu i mediach”, „Jak rozmawiać z dzieckiem o prezentach i reklamie”, „Wartości w praktyce”; materiały praktyczne (scenariusze, pytania do dyskusji).

Ewaluacja: frekwencja, ankieta satysfakcji i gotowości do wprowadzenia zmian w domu.

8. Lekcja krytycznego oglądu — analiza świątecznych treści medialnych

Cel: Rozwijanie kompetencji medialnej i umiejętności wartościowania treści.

Kroki: uczniowie oglądają krótki fragment reklamy/filmu świątecznego; pracują w grupach, rozpoznają wartości, motywy i intencje reklamodawcy; porównanie z tekstem biblijnym lub opowieścią religijną. Starsi uczniowie zadanie badawcze — porównanie przedstawień św. Mikołaja w perspektywie historycznej.

Ewaluacja: prezentacje grupowe, rubryka oceny krytycznego myślenia.

9. Parafialno-szkolny zespół koordynacyjny — model długofalowej współpracy

Cel: Stała koordynacja działań wychowawczych w świątecznych okresach.

Kroki: powołanie zespołu (2–3 nauczycieli, 1–2 rodziców, katecheta, reprezentant parafii); spotkania kwartalne; planowanie kalendarza wydarzeń, komunikacja, ewaluacja.

Ewaluacja: spójność kalendarza, liczba wspólnych inicjatyw, feedback od rodzin.

Kilka praktycznych wskazówek dla nauczycieli przy wdrażaniu projektów

1. Zadbaj o jasną komunikację — na początku poinformuj rodziców i parafię o celach (krótki list/biuletyn).
2. Uwzględnij różnorodność — pamiętaj o rodzinach o innej tradycji religijnej/sekularnej: oferuj formy uczestnictwa neutralne (np. akcje charytatywne).
3. Małe kroki — duży efekt — nawet jedno wspólne wydarzenie (warsztat, akcja) potrafi zbudować dobrą platformę dalszej współpracy.
4. Dokumentuj i dziel się efektami — zdjęcia, relacje i krótkie raporty pielęgnują zaangażowanie partnerów.
5. Ewaluuuj prostymi narzędziami — krótkie ankiety (3 pytania) dla rodziców i uczniów po wydarzeniu wystarczą, by poprawić kolejne edycje.

Na kętrzyńskim zamku w szranki stanęli, po mazursku pięknie godali i serca ludzi uciesyli

Od szesnastu lat Stowarzyszenie „Konik Mazurski” z Kętrzyna z niezwykłą konsekwencją i pasją pielęgnuje regionalne dziedzictwo językowe, organizując konkurs „**Mazurzenie po kętrzyńsku**”. To właśnie ta inicjatywa stała się podwaliną tegorocznego wydarzenia, które w 2025 roku po raz pierwszy zyskało rangę **I Regionalnego Konkursu Mowy Mazurskiej**.

Konkurs odbył się w historycznych murach Zamku Krzyżackiego w Kętrzynie, wzniesionego w drugiej połowie XIV wieku. Wydarzenie zostało objęte honorowym patronatem Senator Jolanty Piotrowskiej, co dodatkowo podniosło jego rangę i prestiż. Wcześniej odbyły się eliminacje powiatowe, które wyłoniły najlepszych uczestników z poszczególnych miejscowości.

W konkursie wzięli udział uczniowie m.in. z Działdowa, Olecka, Pisz oraz Kętrzyna, co nadało wydarzeniu prawdziwie regionalny charakter. Organizatorzy podkreślali, że ideą konkursu jest nie tylko rywalizacja, ale przede wszystkim ochrona ginącej mowy mazurskiej, budowanie tożsamości regionalnej oraz międzypokoleniowy dialog.

Sukces, który jest owocem pracy zespołowej

Szczególne powody do dumy przyniósł sukces uczniów ze Szkoły Podstawowej nr 3 im. Jana Pawła II w Olecku. I miejsce w konkursie zdobył Tytus, uczeń przygotowywany przez doradczynię metodyczną MODN Anetę

Skrzypiec. Dodatkowo aż trzech uczniów z jej szkoły zostało wyróżnionych w różnych kategoriach.

Ten sukces nie był dziełem przypadku. Przygotowania do konkursu przypominały pracę w kole recytatorskim: regularne spotkania, ćwiczenia dykcji, pracy nad akcentem mazurskim, tempem mówienia oraz ekspresją sceniczną. Uczniowie poznawali także historię regionu, dawne słownictwo i realia życia dawnych Mazur, by ich prezentacje były nie tylko poprawne językowo, ale również autentyczne i poruszające.

Nauczyciele i opiekunowie dbali o to, by praca nad tekstem była dla dzieci nie tylko nauką, ale i przygodą – pełną odkrywania, rozmów z dziadkami, sięgania do lokalnych opowieści i rodzinnych wspomnień.

Mowa mazurska – żywe dziedzictwo regionu

Mowa mazurska stanowi wyjątkową odmianę polszczyzny, ukształtowaną na przestrzeni wieków na pograniczu wpływów polskich i pruskich. Charakteryzuje się specyficzną melodią, słownictwem i wymową, które odzwierciedlają historię i wrażliwość mieszkańców dawnych Mazur. Konkurs stał się przestrzenią, w której młode pokolenie może nie tylko zaprezentować swoje umiejętności, ale również uratować od zapomnienia język swoich przodków.

Uczestnicy prezentowali przygotowane „gadki mazurskie” – krótkie opowieści, dialogi i monologi w gwarze, często oparte na autentycznych historiach z życia wsi, dawnych zwyczajach i codziennych sprawach mieszkańców regionu.

Konkurs, który buduje tożsamość

I Regionalny Konkurs Mowy Mazurskiej w Kętrzynie pokazał, że pielęgnowanie języka regionu ma ogromną wartość wychowawczą i kulturotwórczą, w którym udział rozwija nie tylko kompetencje językowe i sceniczne, ale przede wszystkim buduje dumę z małej ojczyzny, ucząc szacunku do tradycji, wzmacniając więzi międzypokoleniowe.

Dla wszystkich, którzy chcą usłyszeć autentyczną gadkę mazurską, organizatorzy zapowiadają kontynuację konkursu w kolejnych latach. To zaproszenie skierowane jest nie tylko do uczniów, ale do całej społeczności regionu – by słuchać, uczyć się i wspólnie pielęgnować to, co najcenniejsze: język i pamięć Mazur.

Zasmakuj matematyki – praktyka projektu „Matma na talerzu”

Diagnoza potrzeb – skąd wzięła się „Matma na talerzu”

Podczas codziennych rozmów z uczniami coraz częściej powracało przekonanie, że matematyka „nie ma nic wspólnego z życiem”. Dzieci postrzegały działania matematyczne jako oderwane od rzeczywistości, trudne i mało atrakcyjne. Brakowało im przestrzeni, by zobaczyć, że liczby są obecne we wszystkim, co nas otacza.

Pojawiła się potrzeba stworzenia doświadczenia edukacyjnego, które pozwoli uczniom dotknąć matematyki dosłownie – w praktyce, w działaniu, w zapachu i smaku. Narodziła się idea, by połączyć matematyczne obliczenia z kuchnią – miejscem, gdzie proporcje, miary, jednostki i czas są naturalnymi elementami pracy.

Uczniowie często pytali: „Czy naprawdę matematyka może być przydatna?”. Projekt pokazał, że odpowiedź brzmi: Tak! I to w najbardziej pysznej formie!

Wybór rozwiązania – matematyka w kuchni

Aby odpowiedzieć na potrzeby uczniów, wybrano metodę łączącą doświadczenie kulinarne z zadaniami matematycznymi. Gotowanie okazało się naturalnym miejscem, gdzie ułamki, proporcje, przemiany jednostek, czas czy statystyka stają się praktyczne, a błędy natychmiast widoczne.

Dzięki uzyskanemu grantowi doposażono pracownię techniczną, co umożliwiło wprowadzenie cyklu zajęć dla klas IV–VI. Nauczycielka matematyki i informatyki, Agnieszka Pilarczyk, stworzyła 12 autorskich scenariuszy, w których każde spotkanie łączyło określoną umiejętność matematyczną z przygotowaniem konkretnej potrawy. Tematy zajęć obejmowały m.in.:

1. Naleśniki – miary i wagi.
2. Gofry – czas i przeliczanie składników.
3. Sałatki owocowe – ułamki.
4. Tortilla – dzielenie porcji.
5. Ciasteczka kruche – proporcje i planowanie.
6. Pierniczki – jednostki masy.
7. Muffinki – statystyka.
8. Pizza – geometria i proporcje.
9. Sałatka warzywna – ułamki w praktyce.
10. Koktajl owocowy – miary płynów.
11. Deserki – ułamki i mieszanie smaków.

Każda lekcja była zaplanowana tak, by „rozgrzać piekarnik i umysł”.

Wdrożenie działań – jak wyglądała praktyka

Każde spotkanie obejmowało trzy fazy:

1. Wprowadzenie matematyczne – krótka część teoretyczna.
2. Działanie w kuchni – obliczenia, odmierzanie, porównywanie, przeliczanie.
3. Degustacja i analiza efektów – podsumowanie obliczeń, omówienie błędów, radość z rezultatów.

Ta forma pracy sprawiała, że uczniowie przechodzili z tablicy prosto do piekarnika, co wielu określało jako najbardziej zaskakujący i wyjątkowy element projektu.

Przykłady lekcji

Muffinki – statystyka, która pachnie wanilią

Zajęcia o muffinkach pokazały, że statystyka nie musi być abstrakcyjna. Uczniowie obliczali liczbę potrzebnych borówek: „Każda muffinka ma 4 borówki...”; koszty zakupów; ilość opakowań. Porównywali ceny produktów w sklepach internetowych. Na końcu tworzyli „statystykę smaków” – wykres słupkowy pokazujący popularność smaków. Uczniowie mówili po lekcji: „Nigdy nie sądziłam, że z tablicy można przejść prosto do piekarnika!”

Pizza – geometria w pełnym kole

Lekcja pizzy była hitem. Uczniowie obliczali proporcje składników; dzielili pizzę na części; analizowali kąt środkowy wycinka; liczyli rabaty i planowali budżet zakupów. Przy pizzy po raz pierwszy matematyka stała się dla uczniów dosłownie widoczna – w kształcie koła, promienia, wycinków.

Kruche ciasteczka – matematyka jako przepis

Każdy przepis stawał się równaniem: „Do jednej porcji potrzeba 250 g mąki. Ile potrzeba do trzech?”; „Janek zjadł 7 ciasteczek, Krzys o 5 mniej...”. Dzieci pracowały w grupach, planowały, liczyły i doświadczały, jak błędy w obliczeniach natychmiast wpływają na efekt końcowy – np. niższe, zbyt twarde lub zbyt miękkie ciasteczka.

Siła interdyscyplinarności

„Matma na talerzu” to projekt interdyscyplinarny. Łączy matematykę z techniką, przyrodą, informatyką, językiem polskim i doradztwem zawodowym. Podczas realizacji projektu uczniowie nie tylko liczyli, ale też opisywali przepisy, przygotowywali prezentacje multimedialne i uczyli się planowania zdrowych, zbilansowanych posiłków. Projekty interdyscyplinarne to nie tylko sposób na naukę. To metoda budowania w uczniach poczucia sprawstwa i sensu edukacji. Dzięki takim działaniom dzieci uczą się nie tylko liczyć, ale też współpracować, analizować, planować, oceniać wyniki swojej pracy. W projektach takich jak „Matma na talerzu” rozwijają się kompetencje kluczowe: matematyczne, cyfrowe, społeczne i osobiste.

Współpraca z lokalną społecznością

W projekt włączyło się Koło Gospodyń Wiejskich w Dziadowej Kłody. Panie z KGW poprowadziły warsztaty, podczas których uczniowie lepiли pierogi, poznawali dawne przepisy i tradycje. Matematyka spletała się tu z lokalnym dziedzictwem i współpracą pokoleń. To spotkanie wzbudziło wśród uczniów ogromny entuzjazm – łączyło naukę, kulturę i działanie.

Upowszechnianie działań – radość z efektów

Projekt nie kończył się na sali kuchennej. W słodki piątek uczniowie prezentowali swoje wypieki całej społeczności szkolnej, a „Matematyczny Masterchef” –

konkurs kulinarno-matematyczny, w którym liczył się smak, estetyka, poprawne obliczenia i współpraca, był dniem pełnym emocji, zapachów i dumy z osiągnięć. Rywalizacja, ale też współpraca i wspólna odpowiedzialność za efekt końcowy – to czynniki, które mocno motywowały uczniów do działania. Kiedy uczniowie zobaczyli, że obliczenia przekładają się na rzeczywiste działanie – że dzięki matematyce można ugotować coś smacznego – matematyka przestała być dla nich szkolnym obowiązkiem, a stała się narzędziem.

Rezultaty projektu – co udało się osiągnąć

Projekt „Matma na talerzu” przyniósł efekty znacznie wykraczające poza naukę obliczeń:

- efekty dydaktyczne: widoczne podniesienie kompetencji matematycznych; lepsze rozumienie proporcji, ułamków, miar, geometrii i statystyki; umiejętność stosowania matematyki w praktyce; szybkie wyciąganie wniosków na podstawie rezultatów działań (np. nieudane muffinki jako efekt błędnych obliczeń);
- efekty emocjonalne i wychowawcze: wzrost pewności siebie uczniów; entuzjazm i pozytywna zmiana nastawienia do matematyki; rozwój współpracy i komunikacji w grupie;
- efekty społeczne: integracja klas poprzez wspólne gotowanie; współpraca ze środowiskiem lokalnym (KGW); prezentacja efektów całej społeczności szkolnej.

Największym sukcesem było to, że uczniowie zaczęli mówić: „Matematyka jest smaczna!”.

Matematyka z sensem

Projekt „Matma na talerzu” pokazał, że matematyka może być przedmiotem żywym, angażującym i pełnym emocji. Dowiódł, że kiedy wiedza smakuje, nauka staje się przygodą, a nawet najbardziej wymagający materiał można przekazać w sposób kreatywny i zachwycający. To doświadczenie sprawiło, że uczniowie nie tylko nauczyli się rachować, lecz przede wszystkim uwierzyli, że matematyka ma sens i jest obecna w ich codziennym świecie – w każdej kuchni, przepisie, działaniu.

Koordynatorką projektu była Dominika Kędziora. Realizacją zajmowała się nauczycielka matematyki Agnieszka Pilarczyk. Projekt został zrealizowany w ramach programu grantowego mSilnia.

Jak zatem zainspirować uczniów do nauki matematyki?

Po pierwsze, nadać sens nauce, pokazując, że to wiedza potrzebna w realnym życiu. Po drugie, włączyć emocje i działanie, pozwalając uczniom doświadczać, eksperymentować i popełniać błędy. Po trzecie, współpracować interdyscyplinarnie, łącząc matematykę z innymi przedmiotami i pasjami. Po czwarte, dać uczniom odpowiedzialność, pozwalając im planować, liczyć i prezentować wyniki.

Regionalna Grupa Freinetowska „Ełk”

Z ogromną radością informujemy, że w naszym ośrodku powstała Regionalna Grupa Freinetowska „Ełk”, której prezeską została wybrana Joanna Wysocka, doradczyni metodyczna MODN w Ełku. To inicjatywa skupiająca nauczycieli oraz osoby zainteresowane pedagogiką Celestyna Freineta.

Naszym celem jest tworzenie przestrzeni do wymiany doświadczeń, wzajemnego wsparcia i inspirowania w pracy z uczniami – zgodnie z duchem pedagogiki freinetowskiej, opartej na współpracy, samodzielności, kreatywności i szacunku dla dziecka.

Do grupy zapraszamy nie tylko nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej, ale również pedagogów, wychowawców, nauczycieli przedmiotowych oraz wszystkich, którym bliska jest idea szkoły otwartej, twórczej i przyjaznej dziecku. Wierzimy, że wspólne działania pozwolą nam rozwijać się, inspirować i wprowadzać w życie wartości edukacji opartej na zaufaniu, relacjach oraz odkrywaniu potencjału każdego ucznia. Serdecznie zapraszamy do współpracy i dołączenia do naszej grupy!

Kontakt:

Joanna Wysocka – j.wysocka.modn@gmail.com
Aneta Skrzypiec – a.skrzypiec.modn@gmail.com

Pedagogika Freineta – szkoła życia, współpracy i twórczego działania

Pedagogika Celestyna Freineta to nurt edukacyjny, który wyrósł z głębokiego szacunku dla dziecka, jego potrzeb, emocji i naturalnych sposobów uczenia się. Freinet, francuski nauczyciel i innowator, stworzył koncepcję szkoły, w której dziecko nie jest biernym odbiorcą wiedzy, lecz aktywnym twórcą swojego rozwoju. U podstaw jego filozofii leży przekonanie, że najlepszym sposobem nauki jest działanie, odkrywanie i współpraca.

Szkoła oparta na zaufaniu i wolności

W pedagogice Freineta najważniejsze jest zaufanie do dziecka i wiara w jego możliwości. Uczeń ma prawo do własnego tempa pracy, podejmowania decyzji i samodzielnego szukania rozwiązań. Nauczyciel nie stoi ponad dzieckiem, lecz towarzyszy mu w drodze poznania, wspiera, inspirowa i pomaga rozwijać zainteresowania. Wolność w nauce nie oznacza braku zasad – przeciwnie, zakłada współodpowiedzialność za wspólnotę, jaką jest klasa szkolna.

Metody pracy – nauka przez działanie

Freinet wprowadził do edukacji wiele innowacyjnych metod, które do dziś inspirowały nauczycieli na całym

świecie. Do najważniejszych należą:

- **swobodne teksty uczniów** – autorskie wypowiedzi dzieci, które stają się punktem wyjścia do nauki języka, redagowania i publikowania,
- **gazetka szkolna** – forma komunikacji, współpracy i budowania wspólnoty,
- **korespondencja między szkołami** – umożliwiająca autentyczne kontakty i wymianę doświadczeń,
- **plan pracy** – dający uczniowi możliwość organizowania własnego czasu i odpowiedzialności za naukę,
- **drukarnia szkolna i techniki twórcze** – rozwijające ekspresję, samodzielność i umiejętności praktyczne.

Wszystkie te metody mają jeden cel: uczenie przez działanie i doświadczenie, a nie biernie przyswajanie treści.

Wspólnota, dialog i współodpowiedzialność

Freinetowska szkoła to przestrzeń współpracy i dialogu. Uczniowie, nauczyciele i rodzice tworzą wspólnotę, w której każdy ma głos i realny wpływ na życie klasy. Często organizowane są **radę klasowe**, podczas których dzieci wspólnie rozwiązują problemy, planują działania i uczą się demokratycznych zasad. To właśnie w tej wspólnocie rozwijają się kompetencje społeczne, odpowiedzialność, empatia i poczucie sprawczości.

Pedagogika serca i relacji

W centrum koncepcji Freineta stoi dziecko – jego emocje, potrzeby i potencjał. Edukacja ma wspierać nie tylko rozwój intelektualny, ale również emocjonalny i społeczny. Nauczyciel w tej koncepcji staje się przewodnikiem, który pomaga uczniom odnaleźć radość uczenia się i wiarę we własne możliwości. To pedagogika, która łączy rozum i serce, wiedzę i wrażliwość, naukę i codzienne życie.

Dlaczego warto wracać do Freineta dziś

W czasach, gdy szkoła często staje się miejscem pośpiechu, presji i rywalizacji, idee Celestyna Freineta przypominają, że edukacja może być pełna sensu, radości i współdziałania. To pedagogika, która uczy samodzielności, krytycznego myślenia, współpracy i odpowiedzialności – kompetencji niezbędnych w dorosłym życiu.

Celestyn Freinet (1896–1966)

Francuski pedagog, nauczyciel i reformator edukacji. W swojej pracy dążył do stworzenia szkoły bliskiej życiu, opartej na doświadczeniu, współpracy i szacunku dla dziecka. Jego idee zyskały popularność na całym świecie, inspirowały kolejne pokolenia nauczycieli.

Relacja z Konferencji w Szczecinie

Udział w Ogólnopolskiej Konferencji PSAP C. Freineta w Szczecinie był dla nas niezwykle inspirującym i wartościowym doświadczeniem. Spotkanie nauczycieli z całej Polski, którzy z pasją realizują idee Celestyna Freineta, stworzyło atmosferę otwartości, współpracy i twórczej wymiany doświadczeń.

Konferencja była przestrzenią pełną pozytywnej energii, autentycznego zaangażowania i wzajemnego wsparcia. Uczestnicy mieli okazję nie tylko wysłuchać inspirujących wystąpień i warsztatów, ale przede wszystkim – doświadczyć w praktyce ducha pedagogiki Freineta. Szczególnie zapadła nam w pamięć serdeczna, otwarta atmosfera spotkania, pełna życzliwości i autentycznego

dialogu. Wspólne rozmowy, praca warsztatowa i wymiana pomysłów pokazały, że szkoła może być miejscem, gdzie nauczyciele i uczniowie uczą się razem – z ciekawością, radością i szacunkiem.

Jako nowo utworzona grupa zostaliśmy serdecznie powitani przez społeczność PSAP. Otrzymaliśmy książki, materiały i publikacje, które staną się cennym wsparciem w rozwijaniu idei freinetowskich w naszym regionie. Nie zabrakło również pięknych momentów integracyjnych! Tradycją ogólnopolskich spotkań Freinetowskich jest kolacja z regionalnymi przysmakami. Nasz zespół – doradcy metodyczni edukacji wczesnoszkolnej oraz nauczycielki ze Szkoły Podstawowej nr 1 w Elku – przywieźli oczywiście sękacza, który wzbudził zachwyt uczestników i stał się pysznym akcentem naszego regionu.

Wyjechaliśmy z konferencji z głowami pełnymi nowych pomysłów, sercami pełnymi motywacji i przekonaniem, że edukacja oparta na wartościach, relacjach i twórczym działaniu ma ogromną moc zmieniania świata.

Szczecin pozostanie dla nas miejscem wyjątkowych spotkań, inspiracji i potwierdzenia, że pedagogika Freineta jest nie tylko metodą nauczania, ale przede wszystkim filozofią życia i pracy z dziećmi.

Agnieszka Święćkowska

Elementy pedagogiki Freineta

Efektywne wdrażanie innowacji pedagogicznej w edukacji wczesnoszkolnej

Odpowiedź na realne potrzeby

Współczesna szkoła stoi przed wyzwaniem odejścia od transmisyjnego modelu nauczania na rzecz edukacji, która rozwija samodzielność, odpowiedzialność i kompetencje społeczne uczniów. Rosnąca złożoność świata wymaga od szkoły tworzenia środowiska sprzyjającego uczeniu się poprzez działanie, doświadczenie i współpracę. W tym kontekście szczególnego znaczenia nabierają innowacje pedagogiczne, które pozwalają odpowiadać na realne potrzeby dzieci.

Jedną z koncepcji, która w sposób naturalny wpisuje się w te założenia, jest pedagogika Celestyna Freineta, oparta na przekonaniu, że dziecko uczy się najefektywniej wtedy, gdy jest aktywnym podmiotem procesu edukacyjnego. Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie procesu efektywnego wdrażania innowacji pedagogicznej na przykładzie projektu „Elementy pedagogiki Celestyna Freineta w szkole”, realizowa-

nego w Szkole Podstawowej nr 3 im. Jana Pawła II w Olecku od września 2025 roku.

Diagnoza potrzeb fundamentem innowacji

Pierwszym i kluczowym etapem wdrażania innowacji była rzetelna diagnoza potrzeb uczniów klas I–III oraz analiza dotychczasowych praktyk edukacyjnych. Obserwacje codziennej pracy dydaktycznej wskazały, że uczniowie dobrze radzili sobie z odtwarzaniem treści, jednak mieli trudności w planowaniu własnej pracy, wyrażaniu emocji, formułowaniu myśli oraz przejmowaniu odpowiedzialności za działania zespołowe.

Jednocześnie zauważono silną, naturalną potrzebę ruchu, eksperymentowania i twórczej ekspresji, która nie była w pełni wykorzystywana w tradycyjnych metodach nauczania. Diagnoza ta stała się punktem wyjścia do zaprojektowania innowacji odpowiadającej zarówno na potrzeby rozwojowe dzieci, jak i na specyfikę środowiska szkolnego.

Dobór i wdrażanie rozwiązań metodycznych

W odpowiedzi na wyniki diagnozy zdecydowano o wdrożeniu elementów pedagogiki Celestyna Freineta jako innowacji metodycznej. Kluczowym założeniem było umieszczenie ucznia w centrum procesu dydaktycznego oraz redefinicja roli nauczyciela – z przekazyującego wiedzę na organizatora środowiska uczenia się.

Jednym z pierwszych zastosowanych narzędzi była **technika swobodnego tekstu**. Raz lub dwa razy w tygodniu uczniowie tworzyli wypowiedzi pisemne na temat własnych doświadczeń, obserwacji i przeżyć. Przykładowym zadaniem było polecenie „Co mnie dziś zaskoczyło?”, w ramach którego dzieci opisywały poranne obserwacje, takie jak kałuże na chodniku czy pierwsze płatki śniegu. Publiczne czytanie tekstów oraz formułowanie życzliwej informacji zwrotnej sprzyjało rozwojowi kompetencji językowych, poczucia własnej wartości oraz odwagi w wyrażaniu emocji.

Ważnym elementem stały się **fiszki samokontrolne**, zawierające zadania matematyczne, językowe i przyrodnicze. Podczas bloku tematycznego dotyczącego wody uczniowie wykonywali proste doświadczenia, badając, które przedmioty unoszą się na powierzchni, a które toną. Po zakończeniu pracy korzystali z fiszek prowadzących ich krok po kroku przez proces wnioskowania. Uczyli się w ten sposób samodzielnie weryfikować swoje działania i rozwijać refleksyjność poznawczą.

Znaczącą rolę odegrał **tygodniowy plan pracy**. Każdy uczeń, przy wsparciu nauczyciela, planował zadania na nadchodzący tydzień: wybierał ćwiczenia, fiszki oraz tematy swobodnych tekstów. Proces samokontroli wspierany był przez zastosowanie kolorowych tabliczek: czerwonej („rozumiem”), żółtej („mam drobne trudności”) i zielonej („potrzebuję pomocy”). Rozwiązanie to sprzyjało rozwijaniu odpowiedzialności, umożliwiało indywidualizację nauczania oraz budowało kulturę otwartego komunikowania własnych potrzeb.

Wspólnotowość i demokracja

Szczególne miejsce w innowacji zajęła spółdzielnia klasowa, będąca formą samorządności uczniowskiej. Uczniowie wybierali zarząd klasowy odpowiedzialny za porządek, organizację pracy oraz pomoc koleżeńską. Cotygodniowe zebrania spółdzielni miały formę demokratycznych debat, podczas których omawiano sukcesy, trudności oraz pomysły na nowe działania. Przykładem realnego zastosowania tej formy pracy był projekt „Pomagamy młodszemu”, w ramach którego uczniowie klasy trzeciej samodzielnie zaplanowali i przeprowadzili zajęcia czytelnice dla uczniów klas I. Działanie to wzmocniło poczucie odpowiedzialności społecznej oraz kompetencje organizacyjne dzieci.

Istotnym narzędziem komunikacji stała się **gazetka wychowawcza**, podzielona na stałe rubryki: „kryty-

kujemy”, „winszujemy”, „życzymy sobie”. Uczniowie codziennie zapisywali swoje refleksje, potrzeby i opinie. Przykład wpisu: „Życzę sobie, żeby nikt nie śmiał się, gdy czytam” stał się punktem wyjścia do rozmów o empatii, szacunku i bezpieczeństwie emocjonalnym w grupie.

Efekty wdrożonej innowacji

Systematyczna realizacja opisanych działań przyniosła wyraźne i wielowymiarowe efekty. Uczniowie stali się bardziej samodzielni, chętniej podejmowali inicjatywę oraz z większą odwagą prezentowali własne pomysły. Wzrosła ich motywacja wewnętrzna – dzieci coraz częściej pracowały nie dla oceny, lecz z potrzeby rozwoju i poczucia sprawczości.

Poprawiła się atmosfera w klasach, a konflikty były coraz częściej rozwiązywane z udziałem samych uczniów. Zauważalny był rozwój kompetencji komunikacyjnych oraz umiejętności współpracy.

Dla nauczycieli innowacja oznaczała rozwój zawodowy, poszerzenie warsztatu metod oraz większą satysfakcję z pracy. W wymiarze instytucjonalnym szkoła wzmocniła swój wizerunek jako placówki otwartej na nowoczesne rozwiązania edukacyjne, co zostało pozytywnie ocenione przez rodziców i środowisko lokalne.

Możliwości transferu i upowszechniania innowacji

Opisane rozwiązania charakteryzują się dużą uniwersalnością i elastycznością. Techniki takie jak swobodny tekst, fiszki samokontrolne, tygodniowy plan pracy, spółdzielnia klasowa oraz gazetka wychowawcza mogą być wdrażane stopniowo, bez konieczności radykalnych zmian w warunkach i sposobach realizacji podstawy programowej.

Doświadczenia Szkoły Podstawowej nr 3 w Olecku wskazują, że kluczowe znaczenie mają: konsekwencja w działaniu, spójność przyjętych rozwiązań oraz wiara w potencjał dziecka. Innowacja pedagogiczna jawi się nie jako jednorazowy projekt, lecz jako proces zmieniający kulturę pracy całej klasy.

Podmiotowość ucznia

Efektywne wdrażanie innowacji pedagogicznej wymaga rzetelnej diagnozy potrzeb, świadomego doboru metod oraz konsekwentnej ich realizacji. Przykład innowacji „Elementy pedagogiki Celestyna Freineta w szkole” potwierdza, że edukacja oparta na podmiotowości ucznia, doświadczeniu i współpracy stanowi realną odpowiedź na wyzwania współczesnej szkoły. Opisana praktyka może stanowić inspirację dla nauczycieli poszukujących humanistycznych, skutecznych rozwiązań w codziennej pracy dydaktyczno-wychowawczej.

Zainteresowanie pedagogiką Freineta

Każda metoda jest dobra, jeśli budzi apetyt wiedzy i wyzwala silną potrzebę pracy. C. Freinet

Od wielu lat interesowała mnie pedagogika Celestyna Freineta — jej szacunek do dziecka, naturalne tempo uczenia się oraz przekonanie, że szkoła powinna być przestrzenią autentycznej aktywności ucznia. Jednak dopiero udział w Ogólnopolskiej Konferencji w Raciborzu w 2024 roku ugruntował mnie w przekonaniu, że jest to kierunek, który warto rozwijać w naszej praktyce szkolnej. Spotkanie z nauczycielami pracującymi technikami Freineta, możliwość obserwacji konkretnych rozwiązań oraz wymiana doświadczeń otworzyły przede mną nowe perspektywy działania.

Inspiracja z warsztatów w Szczecinie

Ale dopiero udział w warsztatach prowadzonych na XX Ogólnopolskiej Konferencji PSAPCF „Drogami wolności podążamy” w Szczecinie 20 września 2025 r. stał się dla mnie impulsem do refleksji nad codzienną pracą dydaktyczną. Dzięki prezentowanym przykładom, rozmowom i inspirującym wystąpieniom zrodziło się przekonanie, że wartości płynące z pedagogiki Freineta — samodzielność, odpowiedzialność, współpraca, twórczość — mogą realnie wzbogacić naszą szkołę.

Działania MODN w Elku i sieci nauczycieli

To w naszym MODN w Elku, w minionym roku szkolnym, w ramach sieci nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej, organizowane były webinaria i warsztaty, podczas których nauczyciele mieli okazję bliżej poznać pracę technikami freinetowskimi. W trakcie zajęć omawiane były m.in. takie metody jak: swobodny tekst, korespondencja szkolna, gazetka klasowa i wychowawcza, praca projektowa, praca w naturalnych sytuacjach zadaniowych, konstrukcja fiszek autokreatywnych, obserwacji i swobodnej ekspresji artystycznej.

Wiedzę i praktyczne wskazówki przekazywały doświadczone animatorki pedagogiki Freineta, nauczycielki pracujące tymi technikami na co dzień w Poznaniu, Bydgoszczy, Szczecinie, a także wiceprezeska Polskiego Stowarzyszenia Animatorów Pedagogiki Celestyna Freineta. To one przybliżyły uczestnikom nie tylko nowe techniki pracy, ale jednocześnie filozofię tego francuskiego pedagoga, która ma już 100 lat. Pedagogika C. Freineta jest skoncentrowana na dziecku. Opiera się na motywacji, ekspresji, doświadczeniach poszukujących, indywidualizacji...

Krytyka tradycyjnego nauczania i nowe techniki Freineta

Sprzeciw C. Freineta budziło tradycyjne nauczanie prowadzone wyłącznie w murach szkolnych w formie wykładu, objaśnienia czy pokazu oraz rozwiązywania

abstrakcyjnych problemów z podręczników. Za błąd pedagogiczny uznał stosowanie ocen cyfrowych z pominięciem naturalnej motywacji ucznia.

Zgodnie ze swoimi założeniami i określonym celem wychowania i nauczania, Freinet w miejsce tradycyjnych metod wprowadził różnorodne, interesujące zajęcia, pozwalające na maksymalne uaktywnienie każdego ucznia. Tradycyjne nauczanie podręcznikowe, oparte na autorytecie nauczyciela, zastąpił nowymi, oryginalnymi formami pracy szkolnej, które nazwał „technikami szkolnymi”. Jak podaje autorka w książce „Rady dla młodych nauczycieli”, posługujemy się nazwą „techniki Freineta”, aby pokazać, że nie chodzi o jakąś metodę idealną, lecz o nową technikę pracy szkolnej, której zaletą jest to, że zrodziła się w praktyce, przeszła próbę i jest stale ulepszana w codziennej pracy naszych szkół.

Dzielenie się wiedzą i inspiracja młodych

Inspiracja płynąca z konferencji i działań sieci nauczycieli nie pozostała jedynie w obszarze mojej praktyki. Podzieliłam się zdobytą wiedzą z nauczycielami początkującymi, dla których pedagogika Freineta stała się nowym, fascynującym obszarem poszukiwań. Wspólne rozmowy, konsultacje i obserwacje zajęć pokazały, że idee Freineta są bliskie ich naturalnej wrażliwości pedagogicznej. Szczególnie cieszy fakt, że jedna z nauczycielek początkujących, zainspirowana zarówno treściami konferencji, jak i możliwościami, jakie dają techniki Freineta, podjęła się realizacji innowacji pedagogicznej w swojej klasie.

Spółeczność nauczycieli i sieć wsparcia

Spółeczność nauczycieli promujących pedagogikę freinetowską tworzy wyjątkową sieć wsparcia – wszyscy członkowie aktywnie dzielą się doświadczeniem, pomagają sobie w rozwiązywaniu trudności dydaktycznych, inspirować nawzajem do eksperymentowania i wprowadzania innowacyjnych rozwiązań. Panuje tu atmosfera otwartości, życzliwości i zaufania, dzięki czemu zarówno nauczyciele początkujący, jak i doświadczeni, mogą rozwijać swoje kompetencje i czerpać motywację do pracy nie tylko technikami Freineta.

Wartości pedagogiki Freineta w praktyce szkolnej

Wierzę, że wprowadzanie elementów pedagogiki Freineta pozwoli nam rozwijać kompetencje kluczowe uczniów, wzmacniać ich motywację wewnętrzną oraz budować kulturę uczenia się opartą na dialogu, szacunku i twórczym działaniu.

Wybór prostych zabaw logopedycznych dla dzieci w wieku od 3 do 6 lat

Zabawy logopedyczne stanowią atrakcyjną, skuteczną, często niezbędną formę wspierania rozwoju mowy dziecka. Ćwiczenie wykonywane w domu, wśród najbliższych, mogą stać się świetną formą wspólnego spędzania czasu z domownikami.

Na początek trochę teorii

Wiek przedszkolny to okres swoistej mowy dziecięcej. Mowa dziecka nie jest w pełni ukształtowana, występują przestawienia dźwięków, zlepki wyrazowe, przestawienia wyrazów. Praca z dzieckiem w tym wieku musi uwzględniać mechanizmy, które decydują o rozwoju mowy na tym etapie, czyli doskonalenie oddechu, umiejętności posługiwania się głosem, poprawne używanie akcentu, rytmu, melodii, różnicowania dźwięków mowy, dokonywania analizy i syntezy słuchowej.

Dziecko zdobywa te umiejętności stopniowo, zgodnie z tempem swojego rozwoju psychofizycznego. Najwcześniej, bo już w momencie narodzin, pojawiają się sprawności oddechowe. Stanowią one początek — najpierw bezwiednych, a z czasem coraz bardziej celowych — ćwiczeń oddechowych. To właśnie od tych ćwiczeń rozpoczynamy zabawy z dziećmi w wieku przedszkolnym.

W dalszej części przedstawione zostaną proste ćwiczenia logopedyczne do wykonywania w warunkach domowych, z udziałem rodziców lub rodzeństwa (Kozłowska, 2005: s.11,22).

Zabawy logopedyczne, czyli jakie

- **Ćwiczenia oddechowe** – stanowią podstawę wszystkich ćwiczeń wspomagających mowę.

Najwięcej takich ćwiczeń potrzebują dzieci najmłodsze. Ćwiczenia te usprawniają aparat oddechowy, zwiększają pojemność płuc oraz kształtują prawidłowe ruchy przepony. Uczą także ekonomicznego gospodarowania powietrzem podczas mówienia. Dodatkowo wyciszają i uspokajają organizm, a także pomagają różnicować fazy oddychania — wdech i wydech.

Prawidłowy wdech powinien być szybki i głęboki, natomiast wydech — powolny i długi. Zawsze należy pamiętać, że ćwiczenia dostosowujemy do wieku i możliwości dziecka. Tego typu ćwiczenia najlepiej wykonywać w pozycji siedzącej, leżącej i stojącej (w zależności od konkretnego ćwiczenia). Ważne jest, aby ćwiczenia oddechowe były wykonywane tylko wtedy, gdy dziecko jest zdrowe. W przypadku infekcji górnych dróg odde-

chowych, takich jak katar czy kaszel, należy je odłożyć na później, aby nie obciążać dodatkowo układu oddechowego dziecka. Poniżej przedstawiam kilka najprostszych ćwiczeń oddechowych:

Ćwiczenie 1

Czego będziemy potrzebować: świecy.

Wykonanie ćwiczenia: Dziecko dmucha na płomień świecy (w odległości 30–40 cm).

Ćwiczenie 2

Czego będziemy potrzebować: piórka, małe kawałki bibuły, pomponiki, bańki mydlane (do wyboru).

Wykonanie ćwiczenia: Dziecko dmucha na wyżej wymieniony element, starając się nie nadymać policzków. Usta układamy w tzw. dziobek – czyli wysuwamy je do przodu, a policzki lekko wciągamy. Dmuchamy spokojnie i równomiernie.

Ćwiczenie 3

Czego będziemy potrzebować: kubek z wodą, słomka.

Wykonanie ćwiczenia: Dziecko dmucha przez słomkę zanurzoną w kubku z wodą („robienie burzy”).

Ćwiczenie 4

Czego będziemy potrzebować: słomka, kawałki papieru, konfetti.

Wykonanie ćwiczenia: Dziecko zasysa kawałki papieru przez słomkę i przenosi je obok (Minczakiewicz, 1997: s.232).

Ćwiczenie 5

Czego będziemy potrzebować: kwiaty.

Wykonanie ćwiczenia: Dziecko wykonuje wolny wdech nosem – jakby wąchało pachnący kwiat. Następnie wydmuchuje powietrze ustami – jakby chciało zdmuchnąć płatk.

- Po ćwiczeniach oddechowych możemy zabrać się za **ćwiczenia fonacyjne**, czyli takie dzięki którym będziemy usprawniać emisję głosu, jego wysokość, siłę i dźwięczność. Dzieci je uwielbiają:

Ćwiczenie 1

Pytamy dziecko: Jak robi pszczołka? Dziecko odpowiada „bzz”. Jaki jest dźwięk pociągu? „Ciu–ciu”.

Jak mruczy kotek? Mruczmy cicho „mmm...” (usta zamknięte). Jaki jest dźwięk karetki? „E– o–e–o”.

Ćwiczenie 2

Śpiewamy samogłoski kolejno: „a – e – i – o – u – y”. Możemy śpiewać wysoko lub nisko, głośno lub szeptem.

Ćwiczenie 3

Zadajemy dziecku zagadki, na przykład: jak robi piesek (hau, hau), kotek (miau), krowa (muuu), kaczka (kwa, kwa)?

Do tej zabawy można dodać element ruchowy, dzięki czemu stanie się świetną zabawą ruchową.

Ćwiczenie 4

Czytamy z dzieckiem książki z wyrażeniami dźwiękonaśladowczymi. Na rynku mamy mnóstwo takich książek, np. „Rok w lesie” Emilii Dziubak, „Słucham i poznaję. Na wsi. Książeczka z dźwiękami” Grażyny Wasilewicz, „Świat dźwięków” Agnieszki Antosiewicz.

Ćwiczenie 5

Dziecko nabiera powietrze i wydychając wypowiada dźwięk „aaa” tak długo, jak potrafi. Można wykonać to samo z samogłoskami: „e”, „i”, „o”, „u”, „y”.

- Kolejny etap to **ćwiczenia słuchowe**, czyli rozwijanie słuchu fonematycznego, uwagi słuchowej, rozróżnianie dźwięków. Oto 5 prostych ćwiczeń:

Ćwiczenie 1

Powtarzanie rytmu. Dorosły klaszcze, stuka dłońmi o stół itp. Zadaniem dziecka jest to powtórzyć (zaczynamy od łatwych sekwencji). Rytm można przedstawić za pomocą klocków, kólek czy kwadratów. Dorosły układa dowolny rytm, a zadaniem dziecka jest wystukać go lub wyklaskać.

Ćwiczenie 2

Segregowanie zabawek. Dziecko przynosi kilka zabawek np. lalkę, klocki, samochód, książkę, smoka itp. Zadaniem dziecka jest położyć wszystkie zabawki, które zaczynają się na głoskę „l” w wybranym miejscu, na głoskę „s” w innym miejscu i na głoskę „k” w innym miejscu.

Ćwiczenie 3

Rozpoznawanie głosek w wyrazach. Dorosły mówi dziecku, żeby będzie mówił wyrazy. Jeśli dziecko usłyszy na początku wyrazu np. głoskę „o” to musi klasnąć w dłoń. Dorosły mówi powoli i wyraźnie wyrazy: mama, **O**la, **s**łońce, **o**górek itp.

Ćwiczenie 4

Rozróżnianie wyrazów o podobnym brzmieniu (rymy). Dorosły przygotowuje obrazki wyrazów, które brzmią podobnie, np. „młot- płot, bułka- półka, biurko-piórko”.

Zadaniem dziecka jest wybranie dwóch wyrazów, które brzmią podobnie.

Ćwiczenie 5

Przeliczanie wyrazów w zdaniu. Dorosły mówi zdanie, a zadanie dziecka to policzyć, ile jest wyrazów, np. „Ola ma psa” (3 wyrazy); „Mama ma duże auto” (4 wyrazy). Dzieci starsze mogą głoskować wyrazy, czyli dorosły podaje wyraz, a dziecko musi policzyć, ile jest głosek w tym wyrazie. Każdą głoskę dziecko może wystukiwać, klaskać (Minczakiewicz, 1997: s.232-234).

- **Ćwiczenia usprawniające motorykę narządów mowy** – te ćwiczenia usprawniają narządy mowy, czyli wargi, język, policzki, żuchwę. Do najprostszych ćwiczeń zaliczyć można:

Ćwiczenie 1

Ćwiczenia warg: układanie ust w ryjek i cmokanie (buziaki dla mamy), rozciąganie warg i ich ściąganie (uśmiech–dziubek), parskanie („konik”) – wargi są zbliżone i spłaszczone, masujemy wargi zębami – delikatnie i lekko nagryzamy górną wargę, potem dolną.

Ćwiczenie 2

Ćwiczenia języka: klaskanie językiem jak konik, liczenie zębów (górnym i dolnym) – czubkiem języka dotykamy każdego zęba, wypychanie policzków językiem, dotykanie kąćków ust czubkiem języka, „malowanie sufitu” – dotykanie językiem podniebienia tuż za zębami górnymi (wałek dziąsłowy) i przesuwanie po podniebieniu w kierunku gardła.

Ćwiczenie 3

Ćwiczenia policzków: nadymanie policzków, przepychanie powietrza wewnątrz jamy ustnej, wciąganie policzków jak rybka i przytrzymanie 5 sekund, szeroki uśmiech (pokazujemy ząbki) i liczymy do 5.

Ćwiczenie 4

Ćwiczenia żuchwy: otwieranie i zamykanie ust (powoli otwieramy szeroko i zamykamy), przesuwanie żuchwy na boki „Krowa na łące” – wykonywanie ruchów żujących (górze i dół, w obie strony), usta zamknięte. Ćwiczenia żuchwy warto wykonywać przed lustrem, by kontrolować jej ruchy.

Dzięki takim różnorodnym ćwiczeniom logopedycznym dziecko doskonali mowę, słuch, pamięć oraz koncentrację – umiejętności niezbędne do skutecznego porozumiewania się i wszechstronnego rozwoju.

Źródła:

1. Kozłowska K., 2005, Kielce, Zabawy logopedyczne i łatwe ćwiczenia, s.11,22.
2. Minczakiewicz E., 1997, Mowa. Rozwój – zaburzenia – terapia, Kraków, s.232.

Biegamy, żeby pamiętać

Rozmowa z Marianem Malewskim
Koordynatorem Sportu Szkolnego w Elku
i doradcą metodycznym w MODN w Elku

Redakcja: W czasach popularności biegania wracamy pamięcią do Elckich Biegów Papieskich. Skąd wzięła się idea wydarzenia?

Marian Malewski: Pomysł zrodził się z chęci połączenia pamięci o św. Janie Pawle II z aktywnością fizyczną i wychowaniem młodych ludzi w duchu wartości. Papież był człowiekiem sportu i przyjaźni z młodzieżą, dlatego uznaliśmy, że biegi będą doskonałą formą uczczenia Dni Papieskich.

Redakcja: W zawodach wzięło udział bardzo wielu uczniów.

Marian Malewski: Tak, w tym roku wystartowało prawie 400 uczniów z klas IV–VIII elckich szkół podstawowych. Rywalizowali oni na dystansach 500, 600 i 800 metrów. Biegi były także zaliczane do punktacji na najbardziej usportowioną szkołę, co dodatkowo mobilizowało młodzież do wysiłku i współpracy.

Redakcja: Wydarzenie miało również wymiar edukacyjny, nie tylko sportowy.

Marian Malewski: Zdecydowanie. Elckie Biegi Papieskie wpisują się w koncepcję kształcenia kompetencji kluczowych uczniów – takich jak współpraca w grupie, odpowiedzialność, umiejętność radzenia sobie ze stresem, planowanie własnego rozwoju i świadome dbanie o zdrowie. To nie są tylko biegi – to przestrzeń do kształtowania się pożądanых w życiu postaw.

Redakcja: Dużą rolę odegrali nauczyciele wychowania fizycznego.

Marian Malewski: I to bardzo znaczącą. Nauczyciele wychowania fizycznego nie tylko przygotowywali

uczniów kondycyjnie, ale stosowali różne formy organizacyjne sprzyjające rozwijaniu kompetencji społecznych i obywatelskich – pracę zespołową, powierzanie odpowiedzialnych ról uczniom, wspólne planowanie strategii startu czy wzajemne wsparcie. To buduje w młodych ludziach poczucie wspólnej odpowiedzialności za własny rozwój i rozwój zespołu.

Redakcja: Wydarzenie było także formą doskonalenia dla nauczycieli.

Marian Malewski: Tak, biegi pełniły rolę warsztatu doskonalenia zawodowego w ramach działań Mazurskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Elku. Nauczyciele uczyli się, jak projektować zawody sportowe tak, by wspierały nie tylko sprawność fizyczną, ale też rozwój kompetencji kluczowych: komunikacji, współdziałania, samodzielności i odpowiedzialności.

Redakcja: Kto był organizatorem wydarzenia?

Marian Malewski: Od lat sprawdzeni w efektywnej współpracy organizatorzy: Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Elku, Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Elku oraz Koordynatora Sportu Szkolnego Elku

Redakcja: Co jest największą wartością Elckich Biegów Papieskich?

Marian Malewski: To, że łączona jest pamięć o św. Janie Pawle II z ruchem, edukacją i wspólną odpowiedzialnością za młode pokolenie. Sport to nie tylko wyniki, ale także droga do wychowywania świadomych, współpracujących i odpowiedzialnych ludzi.

Jak wspierać zdrowie psychiczne uczniów i chronić ich przed radykalizacją

Relacja z konferencji „Kondycja psychiczna a jakość życia uczniów”

Wartością konferencji „Kondycja psychiczna a jakość życia uczniów” było odniesienie do wiedzy, doświadczeń i realiów najbliższego otoczenia uczestników. Spotkanie zorganizowane przez MODN w Elku, PPP w Gołdapi i SODN w Suwałkach stało się przestrzenią do rozmowy o tym, jak wspierać zdrowie psychiczne młodych ludzi i chronić ich przed zagrożeniami współczesności – w tym procesami radykalizacji.

Codziennie nauczyciele tworzą w szkołach atmosferę bezpieczeństwa, zrozumienia i wsparcia. To oni najczęściej jako pierwsi dostrzegają, że za szkolnymi ocenami i zachowaniami kryją się emocje, napięcia i trudności, których młodzi ludzie nie zawsze potrafią nazwać. Dlatego tak ważne jest, by stale wzmacniać kompetencje nauczycieli w zakresie rozumienia i wspierania psychicznego uczniów – zanim drobne problemy przerodzą się w kryzys.

Wyniki badań z regionu – głos uczniów i rodziców

Konferencję rozpoczęła prezentacja wyników badań ankietowych pt. „Kondycja psychiczna a jakość życia uczniów”, przeprowadzonych w powiecie elckim i gołdapskim. Wyniki przedstawił Janusz Tkaczow, ukazując aktualny obraz samopoczucia psychicznego uczniów oraz czynniki wpływające na ich dobrostan emocjonalny i społeczny. Badania pozwoliły spojrzeć na sytuację młodych ludzi z lokalnej perspektywy – tej najbliższej, w której codziennie funkcjonują szkoły, uczniowie i nauczyciele.

Relacje – fundament dobrego samopoczucia

Kolejnym punktem programu było wystąpienie Hanny Zienkiewicz pt. „Postawy dzieci i młodzieży a percepcja jakości życia”. Prelegentka podkreśliła kluczowe znaczenie relacji rodzinnych, szkolnych i rówieśniczych w kształtowaniu poczucia wartości oraz satysfakcji z życia młodych ludzi. To właśnie te relacje – oparte na szacunku, zrozumieniu i bliskości – budują odporność psychiczną i emocjonalną uczniów.

Zdrowie psychiczne a zagrożenie radykalizacją

Ostatni wykład, prowadzony przez Gerarda Baha – starszego inspektora policji w stanie spoczynku, doktora Akademii Świętokrzyskiej im. Jana Kochanowskiego w Kielcach i trenera Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka – dotyczył zależności między kondycją psy-

chiczną młodzieży a podatnością na skrajne ideologie. G. Bah zwrócił uwagę, że proces radykalizacji rzadko rozpoczyna się od ideologii. Najczęściej jego źródłem są emocjonalne braki – poczucie osamotnienia, niezrozumienia, niska samoocena i brak sensu.

– Kiedy młody człowiek czuje się niewidzialny, każdy, kto go zauważy i nazwie „bratem”, nawet w ekstremistycznej grupie, może stać się dla niego autorytetem – mówił prelegent.

Podkreślił, że profilaktyka radykalizacji powinna zaczynać się w szkole – poprzez rozwijanie empatii, kompetencji emocjonalnych, umiejętności dialogu międzykulturowego i rozpoznawania mowy nienawiści. Zaznaczył również, że zdrowie psychiczne jest jednym z filarów bezpieczeństwa społecznego. Jego osłabienie może prowadzić do wzrostu agresji, nietolerancji, polaryzacji. – Nie wystarczy reagować na symptomy. Musimy stworzyć środowisko, w którym młody człowiek nie będzie musiał szukać ekstremizmu, by poczuć się ważny – dodał G. Bah.

Wspólna troska o młodych

Uczestnicy konferencji – nauczyciele, pedagodzy, psychologowie i przedstawiciele instytucji – zdobyli praktyczną wiedzę i narzędzia przydatne w codziennej pracy wychowawczej. Poznali sposoby rozpoznawania sygnałów obniżonego nastroju, agresji czy wycofania oraz strategie reagowania w sytuacjach trudnych emocjonalnie i społecznie.

Spotkanie dostarczyło inspiracji do dalszych działań, pokazując, że troska o zdrowie psychiczne uczniów to wspólna odpowiedzialność szkoły, rodziny i środowiska lokalnego. Współpraca między nauczycielami, rodzicami, psychologami, policją i organizacjami społecznymi jest kluczem do budowania bezpiecznej, wspierającej przestrzeni dla młodych ludzi.

Uczyć się przed potrzebą

Konferencja stała się nie tylko źródłem wiedzy, ale też zachętą do refleksji – by uczyć się przed potrzebą, zanim trudności przerosną uczniów, ale także nas, dorosłych.

Uczestnicy wyszli z przekonaniem, że szkoła może być miejscem, w którym młodzi ludzie czują się zauważeni, bezpieczni i ważni – a dorośli towarzyszą im w dojrzewaniu z empatią, mądrością i troską.

Higiena cyfrowa i sztuczna inteligencja w praktyce szkolnej

Relacja z konferencji w Rucianem-Nidzie

Gmina Ruciane-Nida gościła konferencja metodyczną pt. „Higiena cyfrowa w praktyce szkolnej. Wykorzystanie nowoczesnych technologii opartych na sztucznej inteligencji”. Wydarzenie zostało zorganizowane we przez Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Elku oraz Szkołę Podstawową nr 1 im. Agnieszki Osieckiej w Rucianem-Nidzie.

Konferencję uroczystie otworzyła pani Danuta Kowalewska – Zastępca Burmistrza Miasta i Gminy Ruciane-Nida, podkreślając znaczenie świadomego i odpowiedzialnego korzystania z technologii cyfrowych we współczesnej edukacji.

Higiena cyfrowa to dobrostan uczniów

Głównym punktem programu było wystąpienie Anity Klebanowskiej – trenerki social mediów, która poświęciła swoje wystąpienie zagadnieniu higieny cyfrowej. Prelegentka zwróciła uwagę, że technologie cyfrowe są dziś nieodłącznym elementem życia dzieci i młodzieży, dlatego nie celem edukacji nie powinno być ich eliminowanie, lecz kształtowanie świadomego, bezpiecznego i zrównoważonego korzystania z mediów.

W szczególności podkreślono znaczenie:

- właściwego **zarządzania czasem ekranowym**,
- ochrony prywatności i danych osobowych,
- stosowania silnych haseł i bezpiecznych ustawień prywatności,
- umiejętności **krytycznej oceny informacji** i rozpoznawania fake newsów,
- reagowania na hejt i przejawy cyberprzemocy,

- dbałości o **cyfrowe samopoczucie i zdrowie psychiczne**.

Zaznaczono, że wdrażanie zasad higieny cyfrowej wśród uczniów powinno opierać się na **systematycznej edukacji, modelowaniu dobrych nawyków przez dorosłych, tworzeniu bezpiecznego środowiska szkolnego** oraz spójności działań szkoły i domu. Takie podejście przekłada się na lepsze wyniki edukacyjne, poprawę koncentracji i ogólnego dobrostanu uczniów.

SI w ocenianiu i analizie prac uczniów

Istotną część konferencji poświęcono roli **sztucznej inteligencji w nowoczesnej edukacji**, zwłaszcza w procesie oceniania. Prelegenci wskazywali, że narzędzia oparte na SI umożliwiają:

- automatyczną analizę wypracowań, testów i odpowiedzi otwartych,
- ocenę poprawności językowej, gramatycznej i logicznej wypowiedzi,
- analizę wymowy i intonacji w nauce języków obcych,
- sprawdzanie zadań matematycznych wraz z oceną toku rozumowania,
- monitorowanie pracy zespołowej i zaangażowania uczniów w projektach.

Podkreślono, że wykorzystanie SI sprzyja **obiektywizacji oceniania**, umożliwia szybką informację zwrotną i wspiera personalizację procesu kształcenia. Jednocześnie zwrócono uwagę na ograniczenia tych technologii – m.in. trudność w ocenie kreatywności, ryzyko błędów algorytmicznych oraz kwestie ochrony danych osobowych.

Przykłady narzędzi cyfrowych

Podczas konferencji zaprezentowano konkretne rozwiązania stosowane w szkołach, w tym:

- narzędzia do korekty językowej (np. Grammarly, LanguageTool),
- systemy antyplagiatowe (m.in. Turnitin),

- platformy edukacyjne z automatycznym sprawdzaniem zadań (Socrative, Quizizz, Khan Academy),
- modele językowe wspierające analizę argumentacji i proces pisania.

Wskazano, że sztuczna inteligencja powinna pełnić rolę **narzędzia wspierającego nauczyciela**, a nie zastępującego jego profesjonalną ocenę.

Praktyczne rozwiązania dla szkół

Druga część konferencji miała charakter warsztatowy. Uczestnicy wzięli udział w zajęciach poświęconych:

- Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej (ZPE) – jej zasobom i funkcjonalnościom,
- wykorzystaniu sztucznej inteligencji w projektowaniu materiałów edukacyjnych w Canvie,
- zasadom odpowiedzialnego korzystania z urządzeń mobilnych w szkole.

Podkreślono, że ZPE stanowi wartościowe wsparcie dla nauczycieli i uczniów dzięki bogactwu multimedialnych zasobów, możliwości tworzenia wirtualnych klas oraz personalizacji procesu nauczania.

W części dotyczącej Canvy zwrócono uwagę na potencjał funkcji SI takich jak Magic Design, Magic Write, generowanie obrazów (Text to Image), inteligentna edycja grafiki, automatyczne tłumaczenia. Narzędzia te pozwalają tworzyć atrakcyjne wizualnie i dydaktycznie spójne materiały, sprzyjające indywidualizacji.

Ku cyfrowemu savoir-vivre

Podsumowaniem konferencji była refleksja nad potrzebą budowania w szkołach kultury odpowiedzialnego korzystania z technologii. Uczestnicy zgodnie podkreślali, że celem działań edukacyjnych powinno być kształtowanie cyfrowego savoir-vivre'u, promowanie aktywności pozainternetowych oraz tworzenie warunków sprzyjających dobrostanowi psychicznemu uczniów.

Konferencja w Rucianem-Nidzie stała się ważną przestrzenią wymiany doświadczeń i dobrych praktyk, inspirując nauczycieli do świadomego łączenia nowoczesnych technologii z troską o zdrowie, bezpieczeństwo i harmonijny rozwój młodego pokolenia.

Zalety formy organizacyjnej stosowanej przez MODN w Ełku

Dostępność i bliskość miejsca pracy

Gminna konferencja metodyczna, organizowana przez MODN bezpośrednio w środowisku pracy, stanowi wyjątkowo wartościową formę wspierania rozwoju zawodowego nauczycieli. Jej największym atutem jest wysoka dostępność – brak konieczności dalekich dojazdów sprzyja większemu udziałowi nauczycieli, oszczędza czas i koszty oraz pozwala uczestnikom w pełni skoncentrować się na treściach merytorycznych. Bliskość miejsca pracy sprawia, że omawiane

zagadnienia łatwiej odnieść do codziennej praktyki szkolnej, co zwiększa realne szanse na wdrażanie nowych rozwiązań.

Współpraca i budowanie sieci wsparcia

Tego typu spotkania wzmacniają współpracę pomiędzy szkołami w obrębie jednej gminy, sprzyjając budowaniu sieci wsparcia i wymiany doświadczeń między nauczycielami. Powstaje w ten sposób środowisko profesjonalnego uczenia się, oparte na zaufaniu, otwartości i znajomości lokalnych uwarunkowań. Jednocześnie MODN zyskuje możliwość lepszego rozpoznania potrzeb szkoleniowych oraz tworzenia oferty odpowiadającej realnym wyzwaniom stojącym przed szkołami.

Aktualność treści i praktyczny wymiar spotkań

Istotną zaletą takich konferencji jest ich aktualność i praktyczny charakter. Umożliwiają one szybkie reagowanie na zmieniające się potrzeby edukacyjne, takie jak rozwój sztucznej inteligencji, zagadnienia dobrostanu, bezpieczeństwa cyfrowego czy zdrowia psychicznego uczniów. Przewaga warsztatów i pracy na przykładach sprawia, że nauczyciele otrzymują gotowe inspiracje do wykorzystania w swojej pracy.

Wpływ na spójność działań oświatowych

Obecność dyrektorów szkół oraz przedstawicieli samorządu sprzyja spójności działań oświatowych w gminie. Umożliwia to przenoszenie wniosków z dyskusji na poziom realnych decyzji organizacyjnych i strategicznych. W efekcie gminna konferencja metodyczna staje się nie tylko formą doskonalenia zawodowego, lecz także ważnym elementem lokalnej polityki edukacyjnej.

Wzmocnienie etosu zawodowego nauczyciela

Takie spotkania mają również wymiar środowiskowy i motywacyjny. Sprzyjają integracji, przeciwdziałają poczuciu izolacji zawodowej oraz wzmacniają poczucie sensu i wartości pracy nauczyciela. Budują kulturę współpracy, refleksyjności i wspólnej odpowiedzialności za jakość edukacji w lokalnej społeczności.

Mediacja jako sposób na rozwiązywanie konfliktów w szkole

Szkola jako przestrzeń kształtowania postaw i wartości

Szkola jest miejscem, w którym młody człowiek po raz pierwszy spotyka się z różnego rodzaju zasadami postępowania, regułami oraz wzorcami. W szkole często mieszają się różne wartości wynikające z różnorodności środowisk, z których wywodzą się uczniowie. To właśnie szkoła jest pierwszym etapem w życiu dziecka, kiedy może ono zrozumieć, czym jest inność oraz tolerancja. To także miejsce, w którym uczymy się nie tylko zdrowej rywalizacji, ale także szacunku do drugiego człowieka – tak rówieśników, jak i nauczycieli czy innych osób pracujących w szkole. Właśnie w szkole kształtują się w nas pierwsze postawy obywatelskie oraz uczymy się wzorców zachowań, które później wykorzystywane są w życiu dorosłym.

Wzrost agresji i potrzeba nowych metod pracy z uczniami

Niestety ostatnie lata to wzrost agresji wśród uczniów, brak umiejętności ugodowego rozwiązania konfliktu, stosowanie przemocy psychicznej (obrażanie, wyzywanie, używanie słów wulgaryzmów), jak i przemocy fizycznej (popychanie, bicie itd.). W szkołach dochodzi również to pierwszych „przestępstw” po stronie uczniów takich, jak kradzieże. Wszystko to jest wynikiem m. in. dynamicznego rozwoju technologicznego, dużej dostępności w internecie do treści niedozwolonej dla dzieci. Dlatego też tak ważnym jest wprowadzenie w szkołach mediacji rówieśniczych, które nie tylko znacznie ograniczą konflikty, ale także pozytywnie wpłyną na kształtowanie właściwych postaw obywatelskich, ale także właściwych postaw i zachowań międzyludzkich, opartych na tolerancji, szacunku i zrozumieniu.

Źródła konfliktów w środowisku szkolnym

W środowisku szkolnym występują zachowania ucz-

niów, które odbiegają od przyjętych norm społecznych. Szkoła jest miejscem, w którym powstaje wiele konfliktów, a agresja werbalna występuje coraz częściej obok agresji niewerbalnej. Na szkole ciąży obowiązek zapewnienia bezpieczeństwa uczniom oraz wdrożenie programów mających na celu przeciwdziałanie demoralizacji dzieci i młodzieży. Szkoła powinna poszukiwać skutecznych metod zapobiegania agresji i przemocy pośród uczniów. Próba rozwiązania sporu występującego w szkole poprzez wniesienie sprawy do sądu może mieć nieodwracalne skutki dla przyszłej kariery i życia uczniów, zaś droga sądowa nie stanowi jedynej możliwości rozwiązania konfliktu rówieśniczego.

Alternatywne metody rozwiązywania sporów

Istnieją alternatywne metody rozwiązywania sporów, do których zaliczają się negocjacje, mediacje i arbitraż. Jednym ze współczesnych narzędzi wykorzystywanych do rozwiązywania konfliktów oraz spornych sytuacji jest mediacja, która służy tworzeniu profilaktyczno-edukacyjnych programów propagujących ideę sprawiedliwości naprawczej w zapobieganiu przemocy rówieśniczej w szkole.

Sprawiedliwość karna a naprawcza

Na początek należy wyjaśnić, na czym polegają dwa rodzaje sprawiedliwości: sprawiedliwość karna i sprawiedliwość naprawcza. **Sprawiedliwość karna**, ma na celu ukaranie winnego oraz „odstraszenie” innych potencjalnych sprawców przed popełnieniem podobnych czynów w przyszłości. Idea ta jest mało skuteczna, ponieważ powoduje wiele kosztów zwłaszcza psychologicznych takich jak lęk poszkodowanego i poczucie niesprawiedliwości u osoby uznanej za winną (nie zawsze słuszną). Skupia się na ustaleniu winy i karze sprawcy. Odpowiada na pytanie: „Kto zawinił i jaką karę powinien ponieść?”. **Sprawiedliwość naprawcza**

koncentruje się na szkodach, potrzebach i sposobach ich zaspokojenia. Odpowiada na pytania: „Co zostało wyrządzone? Jak to naprawić?”.

Sprawiedliwość naprawcza to koncepcja skupiająca się na naprawieniu krzywd wyrządzonych przez przestępstwo, a nie tylko na karaniu sprawcy. Jej celem jest aktywne zaangażowanie pokrzywdzonego, sprawcy i społeczności w proces rozwiązywania konfliktu, aby zadośćuczynić szkody i odbudować zerwane relacje. Najczęściej stosowaną formą sprawiedliwości naprawczej jest **mediacja**, a jej celem jest osiągnięcie porozumienia i ustalenie form naprawy.

Kluczowe założenia sprawiedliwości naprawczej, to **zorientowanie na potrzebę naprawy** – sprawiedliwość naprawcza skupia się na tym, co zostało zniszczone przez „przestępstwo” i jak można to naprawić; **aktywne zaangażowanie stron** – pokrzywdzony, sprawca i społeczność mają możliwość współuczestniczenia w procesie rozwiązywania konfliktu; **zadośćuczynienie** – celem jest osiągnięcie pełnego wynagrodzenia wyrządzonych krzywd; **odpowiedzialność sprawcy** – sprawca ponosi odpowiedzialność za swoje czyny i zobowiązuje się do podjęcia działań naprawczych; **uzdrowienie relacji** – sprawiedliwość naprawcza dąży do odbudowy relacji między stronami, a nie tylko do zemsty. W mediacji mamy do czynienia z ideą tzw. sprawiedliwości naprawczej, której celem jest zadośćuczynienie, naprawienie szkody a w efekcie naprawa relacji między ludźmi.

Mediacja to próba doprowadzenia do satysfakcjonującego obie strony rozwiązania konfliktu przy udziale osoby trzeciej – mediatora, który wspiera przebieg rozmów i pomaga w wypracowaniu porozumienia. Mediacja rówieśnicza to jedna z metod prowadzących do zarządzania konfliktami, która ma na celu wyjaśnienie szkolnych spraw pomiędzy uczniami. Mediacja prowadzi do rozwiązywania konfliktów i sporów rówieśniczych bez przemocy oraz propaguje ideę sprawiedliwości naprawczej, mając na względzie to, że każdy konflikt da się rozwiązać poprzez dialog prowadzący do porozumienia.

Cele mediacji rówieśniczej

- Stworzenie stronom warunków do wypracowania wzajemnego porozumienia.
- Podjęcie próby zakończenia konfliktu w sposób ugodowy.
- Poszukiwanie konstruktywnych rozwiązań możliwych do zastosowania.
- Realizacja zasady win-win, każda ze stron konfliktu czuje się wygrana.
- Złagodzenie i wygaszenie sporu w społeczności szkolnej.

Spory pomiędzy uczniami, jakie mogą być rozwiązywane poprzez mediację:

nieprawidłowe zachowania uczniów polegające na wzajemnym się przezywaniu; obrażanie członków rodziny kolegi lub koleżanki z klasy; przywłaszczenie cudzego mienia; wyśmiewanie rówieśników; rozpowszechnianie plotek;

- zatajanie prawdy; znieważanie kolegi lub koleżanki z klasy; prowokowanie bójek.

Zasady mediacji

Na podstawie obowiązujących przepisów prawa mediator zobowiązany jest do przestrzegania zasady **poufności, bezstronności, neutralności** oraz **dobrowolności**. Mediator musi zachować wszystko o czym dowiedział się w trakcie mediacji w tajemnicy. Mediator nie ma prawa udostępniać informacji z przebiegu mediacji innym osobom, chyba, że strony obopólnie wyrażą na to zgodę. Mediatora nie można powołać na świadka w przypadku nie dojścia stron do porozumienia i konieczności wytoczenia powództwa bądź kontynuacji postępowania sądowego. Mediator jest osobą bezstronną, co oznacza, że nie przychyli się do racji żadnej ze stron. Mediator musi być neutralny wobec przedmiotu sporu, co stanowi o tym, że nie może narzucać stronom rozwiązań. Mediator nie może nakłonić strony do zawarcia porozumienia, ponieważ mediacja jest dobrowolna.

Mediator rówieśniczy powinien cechować się umiejętnością wczuwania się w potrzeby innych ludzi, cierpliwością, spokojem, kreatywnością, rozwiniętą zdolnością do rozumienia innych ludzi, mając na względzie pomoc stronom w dobrowolnym osiągnięciu porozumienia. Mediatorem rówieśniczym powinna być osoba znająca środowisko szkolne i na co dzień stykająca się z problemami dzieci i młodzieży.

Zasady mediacji rówieśniczej

Dobrowolność – strony muszą dobrowolnie wyrazić zgodę na udział w mediacji. Zgoda ta może być cofnięta na każdym etapie mediacji przez każdą ze stron.

Bezstronność – strony sporu mają równe prawa, osoba wybrana na mediatora nie może opowiedzieć się po żadnej stronie konfliktu.

Poufność – podczas trwania postępowania mediacyjnego oraz po jego zakończeniu strony oraz mediatora

obowiązuje zachowanie tajemnicy, co do całego przebiegu rozmów i negocjacji.

Neutralność – mediator nie posiada prawnych możliwości, aby narzucić stronom propozycję rozwiązania sporu, ponieważ to strony same muszą dojść do porozumienia. Mediator jest tylko moderatorem, który może ukierunkować rozmowy stron, w celu wypracowania porozumienia.

Akceptowalność – ugoda pomiędzy stronami musi być zaakceptowana przez obie strony sporu.

Pięć etapów mediacji

1. Zgoda stron na mediację.
2. Wyznaczenie mediatora lub ośrodka mediacyjnego.
3. Wyznaczenie przez mediatora terminu spotkania.
4. Negocjacje mediacyjne – rozmowy stron.
5. Spisanie wzajemnych ustaleń i zawarcie ugody lub zakończenie mediacji bez dojścia do porozumienia.

Nikt nie może zmusić zważnionych stron, aby poddały się postępowaniu mediacyjnemu. Obie strony muszą wyrazić chęć rozwiązania sporu za pomocą mediacji i jeśli taka wola następuje, to mamy do czynienia z pierwszym etapem mediacji.

Kolejnym etapem mediacji jest wybór mediatora lub ośrodka mediacyjnego. Strony muszą zgodzić się na daną osobą, która będzie pełniła rolę mediatora. Wybrany mediator, po konsultacji ze stronami, wyznacza termin mediacji.

Na samym początku spotkania mediacyjnego mediator prowadzi monolog, w którym zwięźle się przedstawia, ustanawia reguły zabierania głosu oraz akceptowalne normy zachowania podczas mediacji oraz wskazuje problem do rozwiązania. Następnie mediator oddaje głos stronom, a sam przyjmuje postawę moderatora dyskusji. W przypadku, gdy strony dojdą do porozumienia to należy spisać powzięte przez nich ustalenia w formie ugody.

Dlaczego uczniowie powinni korzystać z mediacji rówieśniczej?

- Mediacja umożliwia przyjęcie odpowiedzialności za nieporozumienia rówieśnicze.

- Uczeń nauczy się dążenia do samodzielnego rozwiązania sporu.
- Mediacja rozwija umiejętności społeczne i komunikacyjne.
- Mediacja pozwala na wyłanianie się liderów społeczności szkolnej.
- Mediacja ma wpływ na aktywność uczniów w środowisku szkolnym.
- Mediacja prowadzi do przeciwdziałania zjawisku przemocy i hejtu w szkole.

Przykłady konfliktów rozstrzyganych metodą mediacji:

1. Konflikt w mediach społecznościowych

Sytuacja: Uczennica poczuła się urażona memem wrzuconym przez kolegę do grupy klasowej. Zaczyna odpowiadać obraźliwymi komentarzami.

Mediacja: Podczas spotkania mediacyjnego każda strona mówi, jak się czuła i co chciała osiągnąć swoim zachowaniem. Mediator dba o to, aby rozmowa była spokojna i bez oceniania.

Efekt: Kolega przeprasza za wrzutkę, ustalają zasady korzystania z grupy (np. bez obraźliwych memów).

2. Konflikt o pracę w grupie

Sytuacja: Podczas projektu szkolnego jedna osoba czuje, że pracuje więcej niż inni, a pozostali zarzucają jej, że chce wszystko kontrolować.

Mediacja: Mediator pozwala uczniom określić, co dla nich jest najważniejsze (sprawiedliwy podział pracy, możliwość decydowania). Ustalają jasny plan podziału zadań i terminów.

Efekt: Każdy wie, za co odpowiada, i nie ma poczucia niesprawiedliwości.

3. Konflikt sportowy

Sytuacja: Podczas gry w piłkę dwóch uczniów oskarża się wzajemnie o faulowanie i „oszukiwanie”. Zaczyna się przepychanie i kłótnia.

Mediacja: Mediator umożliwia obu stronom opowiedzenie swojej wersji zdarzeń. Zadaje pytania o to, co dla nich ważne (uczciwość, fair play, dobra zabawa).

Efekt: Ustalają zasady gry na przyszłość (np. kto pełni rolę sędziego, jak rozstrzygają sporne sytuacje).

Cechy wspólne tych sytuacji: dotyczą codziennych, szkolnych spraw, często wynikają z emocji, nieporozumień i braku komunikacji, nie wymagają od razu interwencji „z góry” (nauczyciel, dyrektor), można je rozwiązać poprzez rozmowę i ustalenie wspólnych zasad.

Korzyściami ze stosowania mediacji dla dyrektora szkoły

- Zmniejszenie liczby konfliktów trafiających do dyrekcji. Dzięki mediacjom wiele sporów rozwiązywanych jest na niższym poziomie. Dyrektor nie musi angażować się w każdą kłótnię między uczniami czy nauczycielami.
- Lepsza atmosfera w szkole. Mniej napięć między uczniami i między uczniami a nauczycielami. Szkoła

staje się miejscem bardziej przyjaznym, co wspiera proces dydaktyczny.

- Mniejsze ryzyko eskalacji problemów. Konflikty są łagodzone szybciej i w bezpieczny sposób. Ogranicza to sytuacje, które mogłyby prowadzić do interwencji rodziców, kuratorium czy innych instytucji.
- Budowanie pozytywnego wizerunku szkoły. Szkoła postrzegana jest jako nowoczesna, stawiająca na dialog i partnerskie relacje. To może zwiększać jej atrakcyjność w oczach rodziców i uczniów.
- Oszczędność czasu i energii kadry kierowniczej. Mniej formalnych procedur dyscyplinarnych. Mniej spotkań interwencyjnych z rodzicami.
- Wzmacnianie autorytetu dyrektora. Wspiera on nowoczesne metody wychowawcze. Jest postrzegany jako lider promujący kulturę dialogu i bezpieczeństwa.

Korzyści ze stosowania mediacji dla nauczyciela

- Mniejsze obciążenie konfliktami. Nauczyciele nie muszą rozwiązywać każdej kłótni czy sporu. Mogą skupić się bardziej na nauczaniu niż na interwencjach wychowawczych.
- Wzrost współodpowiedzialności uczniów. Uczniowie biorą większą odpowiedzialność za swoje zachowania. Nie oczekują od nauczyciela „rozstrzygnięcia za nich”.
- Budowanie partnerskich relacji z uczniami. Nauczyciel nie jest tylko „sędzią” czy „karzącym”, ale osobą wspierającą proces dialogu. Sprzyja to większemu zaufaniu i szacunkowi w relacji uczeń–nauczyciel.
- Rozwój własnych kompetencji. Nauczyciele, którzy uczestniczą w mediacjach, uczą się technik komunikacji, aktywnego słuchania i rozwiązywania sporów. Te umiejętności pomagają również w codziennej pracy dydaktycznej.
- Zmniejszenie eskalacji problemów. Szybkie i pokojowe rozwiązywanie sporów ogranicza powstawanie długotrwałych konfliktów, które mogłyby wymagać interwencji dyrektora czy rodziców.
- Pozytywny wizerunek szkoły. Mediacje wspierają kulturę dialogu, co poprawia atmosferę w całej placówce. Szkoła jest postrzegana jako miejsce bardziej przyjazne i nowoczesne.

Korzyści ze stosowania mediacji dla ucznia

- Umiejętność rozwiązywania konfliktów bez przemocy. Uczniowie uczą się, że nie trzeba uciekać się do agresji, obrażania czy ignorowania drugiej osoby. Poznają strategię „wygrana–wygrana”.
- Budowanie poczucia odpowiedzialności. Sami biorą udział w szukaniu rozwiązania, zamiast czekać na karę od nauczyciela. Uczą się, że ich decyzje mają wpływ na relacje i atmosferę w klasie.
- Większe poczucie bezpieczeństwa w szkole. Mediacje zmniejszają napięcia i ryzyko eskalacji konfliktów. Sprzyjają tworzeniu przyjaźniejszego klimatu w grupie.
- Wzmacnianie pewności siebie. Uczniowie dostrzegają, że potrafią poradzić sobie z trudną sytuacją. Rozwijają asertywność i odwagę do wyrażania własnych opinii.
- Przydatne kompetencje na przyszłość. Mediacje uczą negocjacji, współpracy i rozwiązywania problemów – umiejętności potrzebnych w dorosłym życiu.
- Wzrost szacunku w relacjach. Uczniowie zaczynają przestrzegać siebie jako partnerów, nie rywali. Konflikty przestają być „walką o rację”, a stają się okazją do dialogu.

Typowe sytuacje do mediacji szkolnej to spory o miejsca w klasie – kłótnie, kto ma siedzieć w pierwszej ławce; konflikty w mediach społecznościowych – obraźliwe komentarze, memy, wykluczanie z grupy; problemy we współpracy przy projektach – nierówny podział pracy, brak komunikacji; przezywanie i „żarty” kosztem innych – sytuacje, gdzie jedna strona czuje się zraniona; konflikty sportowe – oskarżenia o faulowanie, oszukiwanie, brak zasad fair play; spory o rzeczy osobiste – pożyczanie bez zgody, oskarżenia o kradzież; niezadowolone z ocen – poczucie niesprawiedliwego traktowania przy ocenianiu pracy w grupie; konflikty o przyjaźnię – zazdrość, poczucie odrzucenia, rywalizacja o kolegę/koleżankę; kłótnie w stołówce lub na przerwach – spory o kolejkę, miejsca przy stoliku; problemy z odrabianiem prac domowych – przepisywanie zadań, brak wdzięczności, poczucie wykorzystania.

Etapy mediacji

Aktualnie, tak w mediacji pomiędzy osobami dorosłymi, jak i mediacji rówieśniczej wyróżnić można sześć etapów mediacji. Każdy z nich odznacza się inną ważną cechą, a wszystkie te cechy razem zmierzają do ugodowego rozwiązania konfliktu pomiędzy zwaśnionymi stronami przy jednoczesnym zachowaniu wszystkich cech mediacji rówieśniczej. W mediacji rówieśniczej wyróżnić można takie etapy:

I etap – wstęp do mediacji. To nic innego, jak wstępna rozmowa pomiędzy mediatorem i stronami, gdzie mediator zapoznaje strony z zasadami mediacji, wyjaśnia swoją rolę czy pyta o oczekiwania stron mediacji. Mediator informuje także, ile będzie trwała mediacja i jakie będą jej oczekiwane rezultaty.

II etap – stanowiska stron. Uczestnicy mediacji przedstawiają swoje spojrzenie na problem, który doprowadził ich do podjęcia mediacji.

III etap – sprecyzowanie konfliktu. Strony opisują konflikt do rozwiązania.

IV etap – potrzeby stron. Skonfliktowane strony przedstawiają wzajemnie swoje potrzeby i podejmują próbę ich wzajemnego zrozumienia. Jednym słowem, każda ze stron stara się zrozumieć potrzebę drugiej strony.

V etap – poszukiwanie rozwiązań. Obie skonfliktowane strony przedstawiają swoją propozycję rozwiązania konfliktu i wspólnie poszukują rozwiązania, które będzie dla nich satysfakcjonujące.

VI etap – ugoda mediacyjna. To ostatni etap mediacji, w którym z udziałem mediatora, strony spisują wypracowane wspólnie porozumienie i sporządzając ugodę, wspólnie ją podpisują, dając tym samym wyraz temu, iż strony samodzielnie rozwiązały powstały konflikt.

Każdy etap mediacji rówieśniczej cechuje się przede wszystkim dużym zaangażowaniem skonfliktowanych stron. To właśnie strony są odpowiedzialne w mediacji za to, jakie wypracują rozwiązania konfliktu. Cała mediacja opiera się natomiast na rozmowie i argumentach za podjęciem takiego, a nie innego rozwiązania.

Komunikacja mediacyjna różni się od zwykłej komunikacji pomiędzy np. uczniami w szkole, uczniami i rodzicami czy uczniami i nauczycielami. Każdy rodzaj komunikacji ma inne cechy, przez co komunikacja – rozmowa przebiega w inny sposób i opiera się na innym sposobie przekazywania określonych treści.

Podstawy każdej komunikacji to: umiejętność słuchania, szacunek dla swojego rozmówcy, umiejętność przedstawiania argumentów czy opanowanie emocji w trakcie rozmowy. Sam termin „komunikacja” wywodzi się z łacińskiego *communicatio* i oznacza łączność, wymianę, rozmowę. W relacji między ludźmi komunikacja to przekaz pewnej informacji (komunikatu) i zdolność do odbioru i rozumienia tego przekazu. Często pojęcie to utożsamia się również ze sposobem przekazywania informacji (komunikatów) oraz z relacjami, jakie zachodzą podczas ich wymiany.

Jednym z najistotniejszych elementów komunikacji mediacyjnej, również w kontekście mediacji rówieśniczej jest aktywne słuchanie, czyli motywacja do wysłuchania drugiej strony, cierpliwość, uważność, koncentracja, prowadząca do zrozumienia rozmówcy.

Mediacja sprzyja kształceniu kompetencji kluczowych

Mediacja rówieśnicza stanowi nie tylko skuteczną formę rozwiązywania konfliktów w środowisku szkolnym, lecz także ważny element wspierający rozwój kompetencji kluczowych u uczniów. Uczestnictwo w procesie mediacji, zarówno w roli strony konfliktu, jak i mediatora, pozwala dzieciom i młodzieży rozwijać umiejętność komunikacji, argumentowania, współpracy i krytycznego myślenia. Uczy także odpowiedzialności za własne decyzje, empatii oraz rozumienia perspektywy drugiej osoby. Dzięki mediacji uczniowie zdobywają doświadczenie w konstruktywnym rozwiązywaniu problemów, co bezpośrednio przekłada się na lepsze funkcjonowanie w społeczności szkolnej i poza nią. Praca w oparciu o zasady dialogu, szacunku i sprawiedliwości naprawczej wzmacnia postawy obywatelskie, buduje dojrzałość społeczną oraz uczy pokojowego współistnienia w społeczeństwie.

Wprowadzenie mediacji jako stałego elementu życia szkoły wspiera realizację celów edukacyjnych zapisanych w podstawie programowej i sprzyja kształtowaniu kompetencji potrzebnych w dorosłym życiu. To inwestycja w przyszłość młodych ludzi, pozwalająca im stawać się bardziej odpowiedzialnymi, wrażliwymi i świadomymi członkami społeczeństwa.

Źródła:

- Poradnik prawny temat: Mediacja rówieśnicza, Biblioteczka prawna Stowarzyszenia „DOGMA” Stowarzyszenie na Rzecz Poradnictwa Obywatelskiego, Katowice.
- Mediacje rówieśnicze. Edukacja od najmłodszych lat, Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży Przystanek, Ruda Śląska.

Paweł Iwanowski – autor artykułu, jest mediatorem sadowym i doradcą metodycznym w MODN w Elku. Zachęca szkoły do udziału w programie MODN „Mediacje szkolne. Projekt wspomaganie szkół i placówek oświatowych w powiecie elckim”.

Ekoludkowa Sala Marzeń – miejsce, gdzie rozwój spotyka się z marzeniami

Ekoludkowa Sala Marzeń w Przedszkolu nr 1 „Ekoludki” w Elku to nowoczesna przestrzeń terapeutyczna stworzona z myślą o wsparciu rozwoju dzieci, współpracy nauczycieli, specjalistów i rodziców. To wyjątkowe miejsce, w którym codzienność przenika się z magią dziecięcych marzeń, a nauka i terapia przybierają formę zabawy i radości.

Terapie z sercem i pasją

Ekoludkowa Sala Marzeń została zaprojektowana tak, by każde dziecko mogło odnaleźć w niej poczucie bezpieczeństwa, akceptacji i zrozumienia. Dzięki bogatemu wyposażeniu i zaangażowaniu specjalistów prowadzone są tu różnorodne formy terapii wspierających rozwój psychoruchowy, emocjonalny i społeczny.

Terapia integracji sensorycznej (SI)

To jedna z kluczowych form wsparcia oferowanych w sali. Dzięki specjalistycznemu sprzętowi – huśtawkom, platformom, równoważniom, piłkom i tunelom – dzieci będą uczyły się lepiej odbierać bodźce zmysłowe i reagować na nie. Zajęcia prowadzone w formie zabawy będą rozwijały koordynację, równowagę i koncentrację uwagi. Prowadząc tę terapię należy pamiętać przede wszystkim o tym, że dziecko, które lepiej „czyta” sygnały ze swojego ciała, staje się spokojne i pewniejsze siebie.

Terapia logopedyczna i neurologopedyczna

W Ekoludkowej Sali Marzeń znajdują się nowoczesne pomoce do ćwiczeń oddechowych, artykulacyjnych

i fonacyjnych. Dzieci będą pracowały z logopedą nad prawidłową wymową, tempem mowy, a także rozumieniem komunikatów. Zajęcia będą prowadzone w sposób atrakcyjny – z wykorzystaniem gier logopedycznych, aplikacji multimedialnych i zabaw ruchowych, które pomagają przełamać bariery w komunikacji.

Terapia ręki

To zajęcia ukierunkowane na rozwijanie sprawności manualnej, siły dłoni i precyzji ruchów. Dzięki różnorodnym ćwiczeniom – nawlekaniu, wycinaniu, lepieniu, przesypywaniu czy malowaniu – dzieci będą usprawniały dłonie i palce, co przełoży się na lepsze przygotowanie do nauki pisanie.

Trening umiejętności społecznych (TUS)

W małych grupach dzieci będą uczyły się, jak radzić sobie w codziennych sytuacjach: jak poprosić o pomoc, jak współpracować, jak rozwiązywać konflikty. Poprzez zabawy, scenki dramatyczne i gry zespołowe dzieci rozwiną empatię i nauczą się rozumienia emocji.

Terapia psychologiczna i zajęcia relaksacyjne

W przytulnej sali, wyposażonej w miękkie pufy, światłowodów i lampy sensoryczne, będą odbywać się zajęcia wspierające rozwój emocjonalny. Dzieci nauczą się rozpoznawania i nazywania emocji, a także technik wyciszenia i radzenia sobie ze stresem. Bajkoterapia, muzykoterapia czy elementy mindfulness pomogą w budowaniu poczucia bezpieczeństwa i równowagi emocjonalnej.

Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne

Dla dzieci wymagających dodatkowego wsparcia edukacyjnego prowadzone będą indywidualne zajęcia rozwijające percepcję wzrokową, słuchową, pamięć i koncentrację. Celem terapii będzie wyrównywanie trudności i wzmacnianie mocnych stron każdego dziecka

Holistyczne podejście do terapii – dziecko w centrum uwagi

Zespół Ekoludkowej Sali Marzeń kieruje się zasadą, że najważniejsze jest dziecko i jego dobro. Praca terapeutów opiera się na podejściu holistycznym – łączeniu wiedzy z różnych dziedzin: pedagogiki, psychologii, logopedii i terapii integracji sensorycznej. Każde dziecko postrzegane jest całościowo – z jego emocjami, potrzebami i możliwościami.

Specjaliści wykorzystują w swojej pracy różnorodne metody terapeutyczne:

- Metodę Dobrego Startu Marty Bogdanowicz,
- Ruch Rozwijający Weroniki Sherborne,
- Metodę Knillów,
- Kinezylogię Edukacyjną Paula Dennisona,
- Sensoplastykę,
- elementy terapii behawioralnej i poznawczo-behawioralnej.

Zajęcia są zawsze prowadzone w atmosferze radości, akceptacji i otwartości. Dziecko jest aktywnym uczestnikiem procesu terapeutycznego – ma wpływ na przebieg zajęć, może proponować aktywności, eksperymentować i odkrywać swoje możliwości. Jak podkreślają terapeuci: „Największym sukcesem jest uśmiech dziecka, które po prostu czuje, że potrafi.”

Spotkania z ludźmi, którzy inspirują

W Ekoludkowej Sali Marzeń organizowane będą również **spotkania z przedstawicielami różnych zawodów**. Dzieci będą mogły poznać pracę m.in.: strażaka, policjanta, pielęgniarki, weterynarza czy ogrodnika. Takie wydarzenia rozwijają ciekawość, poszerzają wiedzę o świecie i inspirują do marzeń o przyszłości.

Wspólna przestrzeń dla rodziców i nauczycieli

Sala nie jest przeznaczona wyłącznie dla dzieci. To także **miejsce spotkań i szkoleń dla rodziców oraz nauczycieli**, w trakcie których poruszane będą tematy dotyczące wychowania, komunikacji, emocji oraz wspierania dzieci z trudnościami rozwojowymi.

Rodzice będą mogli skorzystać z warsztatów prowadzonych przez psychologów i terapeutów, uczących m.in. jak wspierać dziecko w domu, jak rozmawiać o emocjach i jak budować pozytywną relację rodzic – dziecko. Nauczyciele natomiast będą mieli okazję uczestniczyć w superwizjach, szkoleniach i obserwacjach zajęć terapeutycznych, by jeszcze lepiej rozumieć potrzeby swoich wychowanków.

Marzenia, które stają się rzeczywistością

Otwarcie Ekoludkowej Sali Marzeń to dowód na to, że edukacja i terapia mogą iść w parze z troską o emocje i indywidualny rozwój dziecka. To miejsce, w którym każdy mały człowiek może poczuć, że jego marzenia mają znaczenie i dorośli pomagają je spełniać.

Jak podkreślają nauczyciele i specjaliści: „*W Ekoludkowej Sali Marzeń każde dziecko może być sobą, odkrywać świat po swojemu i czuć, że jest ważne*”.

Warto zaznaczyć, że rodzice dzieci uczęszczających do przedszkola zaangażowali się w remont, a ich wkład indywidualny oszacowano na 11 tysięcy złotych, przy całkowitym koszcie inwestycji ponad 73 tysiące złotych, w tym 59 tysięcy złotych z budżetu samorządu. Inicjatywa lokalna to forma współpracy mieszkańców z samorządem, w której mieszkańcy zgłaszają ważny dla społeczności projekt, a miasto wspiera jego realizację. Obejmuje działania publiczne, a mieszkańcy wnoszą wkład własny: finansowy, rzeczowy lub pracę społeczną, realizując przedsięwzięcie wspólnie z samorządem. W ramach inicjatywy lokalnej powstała zupełnie nowa przestrzeń do zabawy, odkrywania i wspólnego działania – „Ekoludkowa Sala Marzeń”.

ROZMAWIAMY

*

ROZUMIEMY

*

ROZWIĄZUJEMY

MEDIACJA

Słuchasz * Rozumiesz * Pomagasz
To właśnie mediator

**KLUB
MEDIACJI
RÓWIEŚNICZEJ**

RÓWIEŚNICZA

Pomagaj kolegom się dogadać

W SZKOLE

Zmieniaj konflikty w porozumienie
Zostań mediatorem

